

SALO VANUTEHDAS 3

RAUTAKAUTINEN KALMISTOALUE

Kaiv. Elvi Linturi 1981

(väliaikaiskarto)

KARTTALUETTELO

Yleiskartta 1:2000	72
Yleiskartta 1:500 - ote Salon kaupungin kaavoituksen pohjakartasta	73
Yleiskartta 1:500 - kaivausalueet	74
<i>määriä</i> <i>muutokset</i> <i>hulassa</i> <i>ovat</i> { Pintaprofiilit 1:100 - tontit 3 ja 4	75 - 76
Pintavaaituskartat 1:100	77 - 80
Löytökartat 1:100	81 - 82
Yleiskartta 1:100 - alueen C muinaisjäännökset	83
Tasokartat 1:50	84 - 90
- alue A, tasot 1 - 3	84
- alue B, tasot 1 - 3	85 - 86
- alue C, tasot 1 - 4	87 - 90
Alueen C profiilikartat 1:25	91 - 93
Röykkiö 1, tasokartta 1:50	<i>s. 91-92</i> <i>pinnat</i> 94
Röykkiö 1, pintaprofiilit 1:50	95
Röykkiö 2, tasokartta 1:50	96
Röykkiö 3, tasokartat 1:50, tasot 1 - 3	97 - 99
Röykkiö 3, profiilit 1:25	100

SISÄLTÖ

	Sivu
Perustiedot	1
Johdanto	2
Aikaisemmat tutkimukset	3
Kaivauspaikka	4
Kaivaus- ja dokumentointitekniikka	5
Työjärjestys - koetutkimukset	7
Kulttuurikerros ja maaperä - tuhoutuneiden ja koskemattomien alueiden määrittely	11
Tutkitut muinaisjäännökset alueilla A, B ja C	13
Röykkiöt	20
Löydöt	22
Näytteet ja ajoitukset	23
Yhteenveto ja päätelmät	24
Karttaluettelo	26
Negatiiviluettelo	27
Dialuettelo	37
Valokuvat	
	<i>puuttavat</i> 41 - 71
Kartat	72 - 100

PERUSTIEDOT

Kaivauspaikka: Salo Ollikkala Vanutehtaanmäki

Peruskartta 1:20 000, lehti 202111 Salo

Koordinaatit: x = 6 699 175 - 6 699 272

y = 452 418 - 452 480

z = 25 - 33 m ymp.

Tutkittu alue: Ollikkalan kaupunginosan asemakaavan korttelin 77 tontit 3 ja 4 (kartat s.)

Omistaja: Turun Sato Oy

Tutkimuskustannukset: 112 877 mk

Rahoittaja: Turun Sato Oy

Kaivausaika: 10.8. - 2.10.1981

Kaivauksen suorittaja: Helsingin yliopiston Arkeologian laitos

Kaivauksenjohtaja: FK Elvi Linturi

Kartanpiirtäjä: fil. yo. Pirjo Liimatta

Työvoima: keskimäärin 9 - 10 kaivajaa, joista 5 - 7 paikallisia nuoria,
2 - 4 arkeologian opiskelijoita

Kaivauksen koordinaatisto: Valtakunnallisen peruskarttakoordinaatiston mukainen

Kaivauksen kiintopisteet:

KP 1 = 28, 79 m ymp.

KP 2 = 33, 10 m ymp.

Kaivauksen laajuus: n. m² pohjaan kaivettua tasokaivausta

n. m² 1. tasoon perattua aluetta

n. m² kaivinkoneella avattua ja tarkastettua aluetta

Löydöt: diar. 7.10.1981 KM 21201:1-

JOHDANTO

Vanutehdas 3 - kaivaus aloitettiin koekaivauksena Turun Sato Oy:n toivomuksesta, koska rakennusliike halusi saada kaksi Vanutehtaanmäellä omistamaansa tonttia vapautetuksi rauhoituksesta ennen seuraavan rakennuskauden alkua. Kaivauksen katsottiin luontuvan hyvin Helsingin yliopiston Arkeologian laitoksen Rautakauden yhteiskunta -projektiin; pidettiin mm. mahdollisena, että paikalla olisi rautakautisia asuinpaikkojäänteitä. Tästä syystä museoviraston, Turun Sato Oy:n ja Arkeologian laitoksen kesken sovittiin siitä, että viimeksi mainittu ottaa kaivauksen suorittaakseen.

Kaivauksen tarkoituksena oli selvittää, sijaitsiko alueelle ennestään tuntemattomia muinaisjäännöksiä sekä tutkia sellaiset jäännökset, joita rakennustöiden yhteydessä ei voitaisi suojella. Kaivauksen kestoksi arvioitiin 1,5 kk ja tarkoitukseen varattiin 82 877 mk. Koetutkimuksessa tuli esiin mm. kaksi hautaröykkiötä, joista toisen (nro 1) suojelua pidettiin mahdollisena ainakin seuraavaan kesään saakka. Toinen röykkiö (nro 3) sijaitsi kuitenkin niin lähellä rakennusalaa, että Turun Sato Oy piti sen poistamista välttämättömänä ja myönsi tarkoitukseen 30 000 mk:n lisämäärärahan. Anna-Liisa Hirviluodon v. 1977 paljastaman röykkiön (nro 2) kaivaminen ei kuulunut tutkimusohjelmaan, koska se sijaitsee suunniteltujen rakennusten väliin jäävällä alueella samoin kuin em. röykkiö 1.

Allekirjoittaneen ja piirtäjän lisäksi kaivauksella työskenteli neljä arkeologian opiskelijaa: Pirjo Lintunen, Derek Fewster, Timo Jussila ja Tommi Vuorinen. Kaivamisen ohessa kaikki opiskelijat osallistuivat mittaus- ja dokumentointitehtäviin. Kaivauspaikan lähihistoriaa ja hiekkakuopan vaiheita selviteltäessä saimme tietoja herra E. Järvelältä, joka v. 1934 löysi hiekkakuopasta ensimmäiset kolme keihäänkärkeä (ks. Pälsin tarkastuskertomus Salo, Perälä, 1934) ja on sen jälkeen asunut lähistöllä jatkuvasti.

AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET

Sakari Pälsi, Ella Kivikoski ja Anna-Liisa Hirviluoto ovat aikaisemmin suorittaneet tutkimuksia nyt kohteena olevalla alueella. Tontilla 3 olevan hiekkakuopan kohdalta löytyi kolme keihäänkärkeä (KM 9821:1-3) hiekanoton yhteydessä v. 1934. Pälsi kävi tarkastamassa paikan ja rauhoitti löytökohdan (tarkastuskertomus 1934). Hiekanottoa jatkettiin rauhoitetun paikan vierestä, mistä löytyi mm. kilvenkupura, keihäs ja veitsi (KM 9829:1-4). Kivikoski suoritti paikalla kaivauksen toukokuussa 1934 ja totesi muinaisjäännöksen hyvin matalaksi röykkiöksi, mistä löytyi enää palaneita luita ja yksi kilven naula (kaivauskertomus 1934). Kivikosken tutkiman kiveyksen reunaa oli vielä jäljellä ja se tutkittiin tämän kaivauksen yhteydessä (alue B). V. 1977 Hirviluoto paljasti tontin 3 kaakkoisreunassa olevan matalan röykkiön (nro 2) paikkakuntalaisten avustuksella. Röykkiötä ei kaivettu.

Aivan tontin 3 pohjoiskulman pohjoispuolella sijaitsee maakellari. V. 1916 A. M. Tallgren on kaivanut sen paikalta röykkiön, joka sisälsi erittäin rikkaan asehaudan (kaivauskertomus 1916, löydöt KM 7138:1-59). Kellarin pohjoispuolella on röykkiön reunakiveystä ja nokimaata vielä jäljellä. Kiveyksen reunasta löydettiin muutamia palaneen luun siruja (KM 21201:330).

Mainittujen lisäksi lähiympäristössä ovat kaivauksia suorittaneet A. M. Tallgren 1912, A. Hackman 1916, E. Kivikoski 1936, A-L. Hirviluoto 1977-78 ja allekirjoittanut 1979-80. (Luettelo aikaisemmista kaivauskertomuksista on allekirjoittaneen kertomuksessa Salo Vanutehtaanmäki - rautakautinen asuinpaikka, 1979, s. 2.) Paikkaa ovat käyneet tarkastamassa myös J. Leppäaho 1949, A-L. Hirviluoto useita kertoja 1970-luvun aikana sekä M. Schauman-Lönnqvist 1978-81.

KAIVAUSPAIKKA

Tutkimusalue sijaitsee Salon kaupungin koillisosassa, Ollikkalan kaupunginosassa ja se kuuluu jo kauan tunnettuun Isokylän muinaisjäännösalueeseen. Paikka on Vanutehtaankadun ja Vanumammantien risteyksen pohjoispuolella eteläkaakkoon viettävässä metsäisessä rinteessä. Allekirjoittaneen v. 1979-80 kaivama Vanutehdas 1 - asuinpaikka sijaitsee alempana samassa rinteessä, Vanumammantien vastakkaisella puolella. Nyt tutkittujen eteläisimpien kohteiden ja v. 1980 kaivetun, nyt jo Vanumammantien alle jääneen, pohjoislohkon (= alue II) välinen etäisyys on vain noin 30 m.

Tutkimusalueen etelätontin (nro 4) eteläkulma ulottuu entisen Vanutehtaan eli nykyisen Putkirakenteen pihamaalle. Saman tontin itäreunassa, Vanumammantien laidassa on vanha autotalli, jossa toimii pieni autoverstaas. Pohjoisemman tontin (nro 3) itäkulmassa on vanutehtaan hajoamisillaan oleva varastorakennus. Sen eteläpuolelta lähtee pohjoiseen, tontilla nro 2 sijaitsevaan taloon johtava tie. Tontti nro 3 rajoittuu koillisessa EM-alueeseen; tontin länsiosassa on vanha hiekkakuoppa. Tutkimusalueen ja sen länsipuolella kulkevan Vanutehtaankadun välinen kaista on kaavoitettu viheralueeksi.

Ennen töiden aloittamista tutkittava alue oli lähes kauttaaltaan erittäin ryteikköistä ja vaikeakulkuista, pääasiassa kuusta kasvavaa sekametsää. Rahoittajan toimesta vesaikko poistettiin ja metsä siivottiin ennen kaivautta, mutta suurien puitten kaato tapahtui vasta kaivaustöiden alettua.

KAIVAUS- JA DOKUMENTOINTITEKNIikka

Kenttätöystä suuri osa oli koekaivausta. Metallipuikoin etsittiin rökkiöitä ja muita mahdollisia turpeenalaisia kiveyksiä. Noin 1 - 1,5 metrin levyisiä koeojia tehtiin sekä kaivinkoneella että lapioin yhteensä n. 225 m ja lisäksi suuri määrä erilaisia tarkastus- ja koekuoppia. Koeojalinjojen määrittämiseksi pantiin maahan koordinaattipaalut kymmenen metrin välimatkoin tontille nro 4 ja hiekkakuopan pohjoispuolelle, tontille nro 3. Tasokaivausalueet paalutettiin 2 x 2 m ruudukoksi. Rökkiöiden koordinaattilinjat merkittiin pingottamalla narut ruudukoksi, tornikuvausta ja piirtämistä varten.

Tasokaivausalueet nimettiin kirjaimin A, B ja C. Selostuksen yksinkertaistamiseksi alueen C eri osista käytetään nimityksiä C1 ja C2, jotka ovat määräytyneet työjärjestyksen mukaan. Rökkiöt on nimetty numeroin 1, 2 ja 3. Alueiden B ja C muinaisjännökset on jälkitöiden yhteydessä numeroitu pelastuksen yksinkertaistamiseksi.

Kaivauksessa käytettiin normaalia tasokaivaustekniikkaa; tason korkeus oli 5 - 7 cm. Tästä poikettiin muutamassa kohteessa: yksi syvä nokikuoppa puolitettiin 3. tasossa, jotta pohjan profiili saatiin esiin, ja neljä kuoppaa kaivettiin likamaan rajoja seuraten - yksi sortumisvaaran, kolme kiireen takia. Myös lika ja nokikuoppien pohjat kaivettiin luonnollisina tasoina milloin ympäröivä maa oli puhdasta ja löydötöntä. Rökkiö 3 kaivettiin sektoreittain, jotta ristikkäiset profiilit saatiin piirretyksi. Rökkiössä tasokorkeus määräytyi kivikerrosten mukaan.

Alueelle C jätettiin kaksi pohjois-etelä -suuntaista, 50 cm:n levyistä profiilivallia, $y = 446,50$ ja $y = 442$. Ensin mainittu kuvattiin ja piirrettiin idästä sekä purettiin tasoittain, toisesta vain eteläpää kuvattiin molemmin puolin ja purettiin. Myös alueelle A jätettiin ristikkäiset profiilivallit, mutta niitä ei piirretty eikä purettu. Alueen A tasokartoistakin vain ruutujen 194-196/436-438 kartat on piirretty puhtaaksi.

Esiin tulleet muinaisjäännökset kuvattiin sekä mustavalkoiselle negatiivifilmille että väridiapositiivifilmille. Röykkiöt ja alueen C 1. ja 2. taso kuvattiin myös valokuvaustornia käyttäen. Kuvajina toimivat yo. Tommi Vuorinen ja allekirjoittanut. Taso- ja profiilikartat piirrettiin kentällä mittakaavaan 1:25. Jälkeenpäin tasokartat pienennettiin ja piirrettiin puhtaaksi mittakaavaan 1:50. Profiilit ovat mittakaavassa 1:25.

Löydöt otettiin talteen tasoittain ja neliömetreittäin. Kukin 2 x 2 m kokoinen kaivausruutu jakaantuu neljänneksiin, jotka on nimetty kirjaimin oheisen kaavion mukaan. Ruudun neljännes ja taso on ilmoitettu myös päälueetelossa kunkin alanumeron kohdalla.

TYÖJÄRJESTYS - KOETUTKIMUKSET

Tutkimusalue oli varsin rikkonainen, koska se on ollut osaksi vanhan Vanutehtaan ja nk. Digertin huvilan piha-, puutarha- ja käyttöaluetta. Tuhoutuneiden maa-alueiden määrittely muodostuikin koko kaivausajan jatkuvaksi prosessiksi; vain hiekkakuopasta ja tontin nro 4 eteläkulmasta voitiin olla varmoja ennen töiden alkua. Työt aloitettiin kartoittamalla hiekkakuoppa ja resentit kivivallit. Sitten piirrettiin seitsemän korkeuskäyriä vastaan kulkevaa pintaprofiilia. Luode-kaakko -suuntaiset profiililinjat vedettiin 10 m:n välein tonttien rajalinjoja hyväksi käyttäen. Näillä toimenpiteillä haluttiin paitsi selvittää maaston muoto ja mahdolliset tasanteet, myös hahmottaa aikaisemmin tuhottuja alueita; mm. hiekkakuopan eteläreunaa ei silmämääräisesti voinut hävittää. Kivikosken ja Pälsin kartat (1934) sidottiin vallitseviin maaston muotoihin, mikä auttoi huomattavasti hiekkakuopan hahmottamisessa ja kivivallien syntyperän selvittämisessä.

Mittausteknistä apua saimme Sato Oy:n geodeeteilta, jotka tulivat suorittamaan rakennusprojektiin liittyviä mittauksia. Geodeetit merkitsivät kentälle yhden pohjois-etelä -suuntaisen ($y = 450$) ja kaksi itä-länsi -suuntaista linjaa ($x = 236,97$ ja $x = 212,34$) sekä sitoivat kaivauksen kiintopisteet valtakunnalliseen korkeuteen. Paalutusta ei kuitenkaan voitu heti aloittaa puiden kaadossa tapahtuneiden viivytysten takia. Sittemmin alueita paalutettiin vähän kerrallaan sitä mukaa kun kaivaminen edistyi.

Kaivaminen aloitettiin siivoamalla Hirviluodon v. 1977 paljastama rökkiö (2) ja poistamalla lisää turvetta sen ympäriltä. Samaan aikaan ruvettiin turvetta poistamaan läheltä tontin nro 4 eteläkulmaa. Tässä allekirjoittanut oli ennakkotarkastuksen yhteydessä todennut olevan tiivistä turpeenalaista kiveystä. Paikalla oli rökkiö (1). Myöhemmin rökkiöt kuvattiin ja piirrettiin, mutta ei kaivettu. Kolmannen rökkiön olemassaolo havait-

tiin 17.8. Sekin paljastettiin mutta tutkittiin vasta kenttäkauden lopussa lisärahoituksen järjestytyttyä.

Hiekkakuopan länsi- ja pohjoisreuna suoristettiin. Profiilissa näkyi Kivikosken v. 1934 kaivaman röykkiön reunakiveystä ja siitä n. 5 m itään oli nokinen likaläikkä, josta löytyi pari palaneen luun sirua. Läheltä läikkää löytyi myös pari rautakuonan kappaletta, mutta varmaa ei ole, tulivatko ne profiilista vai olivatko ehkä hiekkakuopan puolella ja mahdollisesti resenttejä (ks. s. 22). Myöhemmin kaivausalueeksi C1 nimetyn alueen reunassa näkyi kahdessa kohdassa hyvin vähän hyvin heikkoa, himerää likamaata, joista toiseen liittyi myös muutama kivi (vrt. hauta 8). Löytöjä ei tullut. Hiekkakuopan reunaa todettiin käytetyn paikoin kaatopaikkana. Esiin tuli mm. peltinen taskumatti, ruokailuveitsi, lasinpaloja ja yksi nauhakenkä.

Myös tontin nro 4 eteläkulmassa oleva, Putkirakenteen pihaan rajoittuva maaleikkaus suoristettiin. Koillinen-lounas -suuntaisessa profiilissa näkyi kaksi kuoppaa, joista toinen sisälsi harmaata, toinen tiivistä, tummaa likamaata. Ne ovat umpeutuneita ojia tai muita resenttejä kaivantaja: sekä kuopista että profiilista pitkin matkaa tuli esiin tiilen paloja, rautalankaa, nauloja ym. rojua. Ainoa muinaisjäännökseksi epäilty kohta oli maaleikkauksen kaakko-luode -suuntaisessa seinämässä. Siinä näkyi n. 2 m:n levyinen kiveys, josta löytyi sekä keramiikan paloja että tiiltä. Myöhemmin paikka kaivettiin, mutta kivikasa osoittautui resentiksi. Keramiikan palojen voidaan kuitenkin olettaa joutuneen kivien väliin jostakin hyvin läheltä.

Ensimmäinen tasokaivausalue (alue B) avattiin hiekkakuopan luoteispuolelle, Kivikosken kaivaman röykkiön reunakiveyksen ympärille. Alueen pohjoispuolelle tehtiin koeoja, joka oli tyhjä.

Metsurit saivat ensin tontin nro 4 raivatuksi, joten koeojien avaaminen

kaivinkoneella aloitettiin tutkimusalueen tästä osasta. Tontille tehtiin kolme itä-länsi- ja kolme pohjois-etelä -suuntaista koeojaa. Turve poistettiin kaivinkoneella. Osa ojista vain tarkastettiin, osa puhdistettiin pelkoin 1. tasoon. Kaikki linjan $x = 190$ eteläpuolella olevat ojat olivat aivan tyhjiä; maa oli kauttaaltaan myllerrettyä ja resenttejä jäänteitä tuli esiin. Koeojien $y = 430$, ja $y = 439$ pohjoisosista ja koeojasta $x = 199$ löytyi sieltä täältä keramiikan paloja ja paikoin näkyi myös himerää, epämääräistä likamaata. Koeojien $x = 189$ ja $x = 199$ välinen alue avattiin kokonaan kaivinkoneella ja kartan osoittama alue (A) pelkottiin myöhemmin 1. tasoon.

Röykkiöiden 1 ja 2 välille avattiin lapioin ja pelkoin koeojat $x = 212$ ja $y = 460$. Edellisestä löytyi keramiikkaa miltei pitkin matkaa, mutta maa ei ollut koskematonta: selvää huuhoutunutta kerrosta ei ollut ja toisaalta turpeen päällä oli paikoin sekundäärinen hiekkakerros ja uusi turve. Oja $y = 460$ halkaisi suuren resentin multakuopan, jonka halkaisija on n. 4 - 5 m ja syvyys ojan kohdalla 70 cm. Kuopan ympärillä on hiekkavalli, joka näkyy kasvillisuuden peittämänä kohoumana maastossa.

Hiekkakuopan pohjoispuolellekin koeojia avattiin kaivinkoneella huolimatta siitä, että maa vaikutti kauttaaltaan kivikkoisemmalta kuin eteläisellä tontilla. Paikalle tehtiin kaksi itä-länsi- ja kaksi pohjois-etelä -suuntaista koeojaa. Ojien $x = 240$ ja $x = 250$ länsipäät sekä ojan $x = 240$ itäpää olivat löydöttömät, mutta keramiikkaa tuli ojista sieltä täältä linjojen $x = 240 - 251$ ja $y = 450 - 461$ rajoittamalta alueelta. Turve poistettiin koneella koko tältä alalta sekä n. 6 x 6 m:n alalta ison kiven luoteispuolelta. Tasokaivausalue C1 avattiin ison kiven ympärille ja sitä laajennettiin myöhemmin lounaaseen (= alue C2): Kiven lähiympäristöstä turve poistettiin lapioin, koska paikalla oli tiivistä turpeenalaista kiveystä; lapioita käytettiin myös alueella C2.

Mainittujen lisäksi avattiin kaksi rinteeseen suuntaista koeojaa rökkiön 3 koillispuolelle. Kummassakin maakerrokset olivat sekaantuneita eikä löytöjä tullut. Kaivinkoneella tehtiin myös muutamia syviä koekuoppia: yksi tontille 3 tilustien ja vanhan varastorakennuksen väliin, yksi autotallin pohjoispuolelle pienen haavikon reunaan, yksi autotallin koillispuolella olevaan kumpareeseen ja kaksi kohtiin 199-200/450-452 ja 197-198/449-450. Kaikki kuopat olivat tyhjiä. Joissakin maakerrokset olivat sekaantuneita ja joistakin tuli esiin uuden ajan jäänteitä. Haavikon laitaa kaivetussa kuopassa näkyi uuden ajan palokerros.

Tutkittavalle alueelle kaivettiin myös pieniä, matalia tarkastuskuoppia, mm. rökkiön 1 pohjoispuolelle, resenttien kivivallien väliin. Näistä yhdessä oli nokea ja luunsiruja. Paikalle avattiin n. 12 m² kokoinen kaivausalue (= alueen B etelälohko). Tutkittavien tonttien länsipuolella olevalle puistoalueelle avattiin muutama tarkastuskuoppa sellaisiin kohtiin, joissa oli tiivistä turpeenalaista kivikkoa. Mitään ei löytynyt.

KULTTUURIKERROS JA MAAPERÄ - TUHOUTUNEIDEN JA KOSKEMAT- TOMIEN ALUEIDEN MÄÄRITTELY

Kuten edellä esitetystä ilmenee, osoittautui suurin osa tontista 4 tuhoutu-
neeksi. Nekkään kohdat, joissa merkkejä muinaisjäännöksistä oli jäljellä,
eivät olleet koskemattomia. Ehjä podsoliprofiili näkyi vain paikoin taso-
kaivausalueen A pohjoisosassa sekä koekuopassa 199/450, missä alku-
peräisen turpeen päällä oli sekundäärinen maakerros. Alueella A esiintyi
siellä täällä ohuelti heikkoa harmaata likamaata ja keramiikkaa löytyi
vähän. Ainoa selvä lika- ja nokiesiintymä oli ruuduissa 194-196/436-438.
Muuten tontilla 4 on toisaalta kuoppia ja kaivantoja, toisaalta irtokiviä
ja täytemaata, joka sisältää uuden ajan jätettä posliinin palasista piikki-
lankavyytiin. Maaperä on vaaleanruskeaa hiekkamoreenia.

Tontista 3 on suuri alue tuhoutunut hiekanotossa. Hiekkakuopan pohjois-
ja länsireunassa on jyrkkä maaleikkaus ja eteläreuna noudattaa pohjoisem-
man resentin kivivallin eteläreunaa. Mainittu kivivalli on syntynyt hie-
kanoton yhteydessä, mutta sen eteläpuolella olevassa vallissa voi olla
sekä vanhan kiviaidan jäänteitä että hiekkakuopasta siirrettyjä kiviä.
Hiekkakuoppaan johtaneen tien tuhoama alue sivuaa hyvin läheltä röyk-
kiötä 2. Lisäksi röykkiöiden 1 ja 2 välillä on ainakin kaksi suurta
resenttiä kuoppaa ja röykkiön 2 ja Vanumammantien välillä kasvavan
haavikon alla on resentti palokerros.

Tontille 2 johtavan tien reuna-alueet ovat tuhoutuneet ojituksessa ja
röykkiön 3 eteläpuolelle on kaivettu suuri kuoppa mahdollisesti sähkö-
pylvästä varten. Mainitun tien itäpuolella oleva alue on tuhoutunut
todennäköisesti varaston rakennustöissä ja tontin 3 pohjoisin kulma
ylärinteessä olevan talon viemärointiä ja pihapengerryksiä tehtäessä.
Myös röykkiön 3 eteläosassa oli mahdollisesti sähkö- tai puhelinpylvästä
varten kaivettu kuoppa.

Koskemattomana muinaisjäännösalue on säilynyt hiekkakuopan pohjois- ja länsipuolella, alueilla B ja C sekä niiden ympärillä. Röykkiö 1 on aivan ehjä ja sen ympärillä - myös eteläisemmän kivivallin alla - voi vielä olla muinaisjäännöksiä. Jotakin on voinut säilyä myös pienellä alueella röykkiön 2 ympärillä, vaikka näyttää siltä, että röykkiöstäkin on pinta-kiviä poistettu.

Alueilla B ja C maaperä oli erittäin kivikkoista hiekkamoreenia. Luonnonkivikon ja rakenteellisten kiveysten erittelyminen oli vaikeaa, paikoin mahdotonta. Alueella C1, ison kiven ympärillä, oli kuitenkin ladottua kiveystä n. 15 m²:n alalla ja varmasti ihmisen rakentamia olivat myös alueen C1 liesi ja alueen C2 länsireunan kiveys; monessa haudassa oli selvästi paikalleen asetettuja kiviä.

Hiekka oli väriltään vaaleanruskeaa. Vain alueen C ruuduissa 236-242/450-452, tasossa 1 hiekan värisävy oli hiukan tummempi ja ison kiven itäpuolella, ruuduissa 240/452-454 lika- ja nokiesiintymien alta paljastunut löydötön pohjahiekka oli punaista n. 3 - 4 m²:n alalla. Väri oli tasainen, ei juovikas tai laikukas niin kuin ruosteen värjäämässä mineraalimaassa tavallisesti. Röykkiön 3 alla ja ympärillä hiekka oli ruskeampaa kuin muualla.

Yhtenäistä, kauttaaltaan värjäätynyttä kulttuurikerrosta ei ollut missään. Harmaata likamaata ja nokea esiintyi enemmän tai vähemmän tarkkarajaisina läikkinä ja kuoppina sekä epäyhtenäisenä, rajoiltaan määrittämättömänä pilkutuksena. Löytöjä tuli runsaimmin juuri lika- ja nokiläikistä sekä niiden tuntumasta, vähän keramiikkaa myös värjäätymättömästä hiekasta. Syvimmät lika- ja nokikuopat, mm. 2 paalunsijaa olivat 50 - 60 cm:n syvyisiä, mutta useimmat laaja-alaisemmat läikät sekä värjäätymät olivat matalia. Ne ulottuivat vain 2. - 3. tasoon.

TUTKITUT MUINAISJÄÄNNÖKSET ALUEILLA A, B JA C

Alueella C1 oli suuri kivenjärkele, jonka korkeus maan pinnasta oli liki metri. Ison kiven ympärillä oli laaja likamaan sekainen kiveys. Se oli tiivis ja 2 - 3 -kerroksinen kiven etelä-, länsi- ja pohjoispuolella. Ison kiven itäpuolella kiveys oli matalampaa ja kivet pienempiä kuin muualla. Kiveyksen laajuutta ei voi tarkasti määrittää, koska se harveni reunoilla ja sulautui saumattomasti kaikkialla esiintyvään luonnonkivikkoon.

Ison kiven ympärillä ja siitä lounaaseen, alueilla C ja B, oli kaikkiaan 18 palaneita luita ja usein myös puuterimaisen hienoa "luujauhoa" sisältävää noki- ja likapesäkettä (kohteet 1 - 18). Niistä 10 on varmoja ja 8 todennäköisiä polttohautoja. Hautojen laajuus vaihteli 50 x 50 - 100 x 150 cm ja syvyys n. 20 - 40 cm. Kymmenen hautaa oli tehty suuren tai suurehkon kiven viereen ja seitsemässä oli rakenteellista kiveystä - so. hautakuoppa oli peitetty, vuorattu tai merkitty kivillä. Kymmenessä haudassa oli lohkottu kivi - joko suurta kiveä oli lohkottu tai pienempi, usein punertava oli pirstottu ja asetettu hautaan tai haudan päälle. Näitä lohkokiviä epäiltiin ensin luonnonmuodostumiksi, mutta jatkuva seuranta osoitti niiden liittyvän hautoihin paria poikkeusta lukuunottamatta; ainakin yhdessä haudassa (6) kiven kappaleet oli selvästi aseteltu paikoilleen, etäälle toisistaan. Kaikissa haudoissa ja/tai niiden ympärillä oli myös luonnonkivikkoa, joten kaikkien mahdollisesti siirreltyjen ja aseteltujen kivien erittely ei ole mahdollista.

Aivan suuren kiven vieressä, sen länsi- ja pohjoispuolella, oli kolme polttohautaa (1 - 3) ja itäpuolella yksi hauta (4). Ensimmäisessä tasossa ison kiven luoteiskulmaa ympäröi yhtenäinen nokimaa-alue. Toista tasoa kaivettaessa se eriytyi kolmeksi läikäksi, joiden välillä maa oli vähän vaaleampaa, lian ja noen sekaista. Ison kiven ympärillä oli siitä lohkottuja tai lohjenneita kappaleita. Kolme suurta laakaa oli kiven länsipuolella. Suurin laaka oli maassa kuperä puoli alaspäin ja turve ulottui

kiven reunojen alle. Keskustan alta paljastui kuitenkin likamaata ja nokea; välissä ei ollut turvetta tai huuhtoutumiskerrosta. Myös muut lohkaaret olivat selvästi likamaassa.

Hauta 1 näyttää tehdyn jo olemassa olevaan kiveykseen: kiveys jatkui löytöjen alapuolella. Pian ensimmäisen kivikerroksen purkamisen jälkeen tuli esiin rautaveitsi (KM 21201:79) ja sen vierestä paljastui väkäsellinen, varsijputkellinen keihäänkärki (KM 21201:78). Esineet oli asetettu vieretysten kiven päälle ja pitetty kivillä. Aivan keihäänkärjen ja veitsen vierestä, nokisesta maasta löytyi keramiikkaa hyvin suppealta alalta. Palaneita luunsiruja ja hiilenpaloja oli metalliesineiden ja keramiikka-keskittymän lounaispuolella, kivien välissä, lika- ja nokimaassa.

Hauta 2 oli vain noin puolen metrin päässä em. metalliesineiden löytöpaikasta pohjoiseen. Selvimmin se näkyi tasossa 2 eriydyttyään 1. tason nokialueesta. Se oli säännöllisen kivikehän reunustama sysimusta nokiläikkä, josta löytyi palaneita luita ja keramiikkaa. Nokiläikän ja kivikehän päällä oli kiveystä, mutta ei enää nokimaan alapuolella.

Hauta 3 sijaitsi haudan 2 koillispuolella, aivan ison kiven vieressä. Se oli edellisiä laajempi ja syvämpi kiveyksen täyttämä nokikuoppa, josta tuli palaneita luita enemmän kuin mistään muusta haudasta. Haudasta löytyi myös rautainen vyön solki (KM 21201:45) ja keramiikkaa.

Vaikka kohteet 1, 2 ja 3 olivat aivan vierekkäin ja näkyivät 1. tasossa yhtenäisenä nokimaa-alueena, ne olivat toisistaan erottuvia löytökeskittymiä. Tämä selvisi toista tasoa kaivettaessa, mistä syystä ensimmäisen ja osittain toisenkin tason löydöt on luetteloitu neliömetreittäin, ei kohteittain, joten saman neliön alalle ulottuvien hautojen löydöt - luut ja keramiikanpalat - ovat osittain yhdistyneet yhteisille alanumeroille. En kuitenkaan pidä mahdollisena että kaikkien keskittymien löydöt kuuluisivat yhteen ainoaan hautaukseen.

Hauta 4 oli ison kiven itäpuolella. Se oli matala nokiläikkä, joka näkyi selvästi vasta 2. tasossa. Läikässä ja sen ympärillä oli tiheää kiveystä, missä kivet olivat pienempiä kuin muualla ison kiven ympärillä. Ainakin yksi kivi oli pirstottu ja läikän luoteispuolella oli ison kiven kyljestä lohkottuja kappaleita. Nokiläikän reunasta löytyi sinertävä lasihelmi (KM 21201:104). Myös palanutta luuta ja keramiikkaa löytyi vähän.

Hauta 5 sijaitsi alueella C2, ruutujen 238 - 240/442 rajalla. Se oli suurehkon kiven länsipuolelle ladottu kiveys. Kasa palaneita luita oli sijoitettu kiveyksen keskelle, tasaisen kivilaa'an päälle ja peitetty kivillä ja hiekalla. Hiekka oli likaisen harmaata. Kiveyksestä löytyi ehjiä hiilen kappaleita, mutta mustaa nokimaata ei esiintynyt. Metalliesineitä tai keramiikkaa ei haudassa ollut.

Hauta 6 sijaitsi alueella C1, ruutujen 236/446-448 rajalla. Se oli matala, kiviä sisältävä nokimaaläikkä - rakenteeltaan lähinnä haudan 4 kaltainen. Läikässä oli yksi lohkottu punainen kivi, jonka palat oli selvästi aseteltu paikoilleen, etäälle toisistaan. Haudasta löytyi pieni, pahasti oksidoitunut pronssinappi tai -niitti (KM 20210:190) sekä vähän palanutta luuta.

Kohde 7 voi olla hauta, mutta varmana sitä ei voi pitää. Se oli edellisen vieressä sijaitseva soikea nokimaaläikkä, jonka luoteiskulmassa oli kasa kiviä. Kivikasa voi liittyä po. läikkään; se voi olla esim. jäännelajemmasta, hajonneesta kiveyksestä. On myös mahdollista, että se liittyy kohteeseen 19. Läikästä löytyi vain n. 1 g palanutta luuta.

Hauta 8 oli kahden edellisen eteläpuolella, ruutujen 234-236/446 rajalla. Se oli puolikaaren muotoon ladotun kiveyksen keskellä oleva, edellisiä syvämpi (n. 30 cm) nokikuoppa, josta saatiin talteen n. 3 g palanutta luuta. Osa kiveyksen ulkoreunasta on voinut tuhoutua hiekanotossa (ks. ed. s. 8).

Kohde 9 oli edellisen länsipuolella sijaitseva soikea lika- ja nokimaa-läikkä, jonka koillispäässä oli suurehko lohkottu kivi. Läikän väri oli vahvimmillaan 2. tasossa, mutta siinäkin rajat eivät olleet selvät ja terävät. Palanutta luuta löytyi n. 8 g. Todennäköisesti kysymyksessä on hauta, joka on myöhemmän toiminnan myötä talleantunut ja levinnyt.

Kohteet 10, 11 ja 12 sijaitsivat edellisen lounaispuolella, aivan lähikäin. Kohde 10 oli kivikehä (Ø n. 1,5 m), jonka keskellä oli tarkkarajainen, vahva lika- ja nokiläikkä ja sen vieressä punainen lohkottu kivi. Läikästä löytyi palanutta luuta n. 5 g. Kivikehän vieressä, sen luoteispuolella oli lika- ja nokialue, josta tuli n. 50 g keramiikkaa, mutta ei luuta. Todennäköisesti kohde 10 on hauta - itse hautaus kivikehän keskellä ja hauta-antimet kiveyksen luoteispuolella.

Kohde 11 oli väritykseltään melko heikko ja rajoiltaan epäsäännöllinen likäläikkä em. kiveyksen eteläpuolella. Läikästä löytyi kuitenkin 15 g palanutta luuta, mikä viittaa siihen, että tässäkin on erillinen hautaus. Luut ja likamaa voivat kuitenkin liittyä kohteen 10 kiveykseen.

Myös kohde 12 oli himerärajainen lika- ja nokimaa-läikkä. Se oli paljon vahvemmin värjäätynyt kuin edellinen, mutta palanutta luuta läikässä oli vain muutamia siruja. Tämä on mahdollista hautapaikoista kaikkein epävarmin.

Haudat 13 - 16 olivat yhtenä rykelmänä alueen C2 eteläpäässä. Pohjois-etelä -suuntainen profiili halkaisi haudat 13 ja 14, jotka olivat isojen kivien viereen tehtyjä, selvärajaisia ja vahvasti värjäätynyttä lika- ja nokikuoppia. Kummastakin löytyi palaneita luuta (n. 43 g ja n. 25 g) ja runsaasti keramiikkaa. Haudan 14 kiveä oli lohkottu.

Hauta 15 oli aivan haudan 14 vieressä, sen lounaispuolella. Sekin oli vahva ja selväraijainen nokiläikkä, mutta pienempi ja matalampi kuin edelliset. Läikässä oli yksi tai kaksi moneen osaan pirstottua kiveä. Palaneita luuta löytyi n. 5 g. Pieni osa haudasta on voinut tuhoutua hiekan otossa.

Kohde 16 sijaitsi hautojen 13 ja 14 länsipuolella. Se oli heikommin värjäätynyt ja sen rajat olivat epäselvemmät kuin edellisten, mutta sen eteläpäässä oli kaksi suurta kiveä ja siitä löytyi n. 45 g palanutta luuta; keramiikkaa tuli vain 2 palaa. Tämä on verrattavissa lähinnä kohteeseen 9 ja on mitä todennäköisimmin hauta.

Hauta 17 oli alueella B, ruutujen 230-232/436 rajalla. Se oli matala nokikuoppa, josta löytyi 6 g palanutta luuta ja 100 palaa keramiikkaa. Kuopan eteläreunassa oli suurehko lohkaistu kivi ja nokimaassa pienempiä kiviä - ei kuitenkaan selvää kiveystä.

Hauta 18 oli alueen B etelälohkossa, hiekkakuopan eteläpuolella. Se oli nokikuoppa, jonka päällä ja ympärillä oli kiveys. Kuopassa oli myös lohkottu punertava kivi. Aivan haudan vieressä, länsipuolella oli kivillä täytetty resentti kaivanto, joka on tuhoutunut osan muinaisjäännöksestä. Haudasta löytyi 18 g palanutta luuta ja muutama pala keramiikkaa.

Mainittujen lisäksi hiekkakuopan suoristetussa pohjoisprofiilissa alueiden B ja C välillä näkynyt nokikuoppa (ks. s. 8) voi olla jäännös tuhoutuneesta haudasta. Nokimaata oli jäljellä vain parin pelkanraapaisun verran, mutta siitä löytyi muutamia palaneen luun siruja.

Edellä kuvattujen yksittäisten hautausten lisäksi alueella C oli kolme laajempaa lika- ja nokialuetta, joista löytyi palaneita luunsiruja ja keramiikkaa (kohteet 19, 20 ja 49); yhden laajuus on n. 8 m², toisen n. 5 m² ja kolmannen 3 m². Nämäkin voivat olla hautapaikkoja - joko

polttokenttäkalmiston tapaan käytettyjä tai jäänteitä myöhemmän toiminnan rikkomista matalista yksittäishaudoista - tai sitten vaikkapa jonkinlaisten uhri- ja palvontamenojen jälkiä.

Alueen C ensimmäisessä ja toisessa tasossa näkyi kaikkiaan 21 pyöreää tai pyöreähköä lika- ja/tai nokiläikkää (kohteet 24 - 27, 28 - 45). Niiden syvyys on 10 - 25 cm ja halkaisija 20 - 60 cm. Noin puolet läikistä olivat tarkkarajaisia (merkitty tasokarttoihin), toisten rajat olivat himerämpiä. Useimmista läikistä löytyi keramiikkaa, mutta luukeskittymiä niissä ei ollut. Osa näistä kohteista voi olla paalunjälkiä.

Kohteet 48 (alue C2) ja 49 (alue B) ovat samantapaisia, mutta muodoltaan säännöttömämpiä ja suurempia (n. 70 x 100 cm). Läikän 49 vieressä oli lohkaistu tai lohjennut kivi, joten sitä voi verrata myös kohteeseen 46. Useimmissa em. läikissä tai niiden ympäristössä oli kiviä, mutta rakenteellista yhteyttä läikän ja kivien välillä voi havaita korkeintaan kohteissa 29 ja 43. Niissäkin sattuman mahdollisuus on suuri.

Selviä, syviä paalunsijoja oli kaksi alueella C1 (kohteet 22 ja 23). Ensimmäisen koko oli 50 x 70 cm ja syvyys cm, toisen 60 x 60 cm ja cm. Kummankin kuopan päällä oli kiviä. Kuoppa 23 näkyi selvästi jo 2. tasossa, mutta kuoppa 22 tuli esiin tiiviin kiveyksen alta vasta 3. tasossa. Paalunsijojen ympäristöstä tuli pintakerroksista keramiikkaa ja joitakin palaneen saven, ehkä savitiivisteiden nokareita. Kuopasta 23 löytyi palanutta savea ja jokunen keramiikan pala ja kuopassa 22 oli keramiikkaa peräti g. Molemmissa kuopissa maa oli erittäin nokista ja kummassakin oli suuria hiilen kappaleita ja joitakin kiviä. Selviä tukikiveyksiä ei ollut.

Paalunsijojen koillispuolella, aivan kaivausalueen reunassa oli liesi (kohde 21). Sekin hahmottui vasta 2. tasossa; 1. tasossa likaa ja nokea

esiintyi epämääräisinä läikkinä ja pintakivet vaikuttivat luonnonkivikolta tai sattumanvaraisesti siirrellyiltä. Liesikuopan rajat näkyivät selvästi sekä tasossa 3 että profiilissa. Maa oli hyvin nokista ja siinä oli ehjiä hiilenkappaleita. Palaneita kiviä liedessä oli paljon, mutta järjestettyä konstruktiota ne eivät näyttäneet muodostavan. Lieden syvyys oli n. 30 cm, leveys n. 110 cm ja pituus todennäköisesti n. 130 - 140 cm; osa liedestä jätettiin kaivamatta ajan niukkuuden johdosta. Liedestä ei tullut löytöjä.

Alueen C2 länsilaidassa oli matala kiveys, jossa oli likamaata ja nokea (kohde 47). Kivissä ei ollut palamisen jälkiä eikä kiveyksestä löytynyt mitään. Jos kysymyksessä on liesi, on sen käyttö ollut hyvin lyhytaikaista, ja jos taas hauta, on vainaja poltettu hyvin huonosti, koska luita ei ole säilynyt lainkaan.

Alueella B, hiekkakuopan reunassa oli jäljellä Kivikosken v. 1936 kaivaman rökkiön reunakiveystä. Kiveys oli yksikerroksinen, kivien välissä oli heikkoa likamaata, mutta löytöjä ei tullut.

Löydöttömiä kohteita oli kaksi myös alueella C1 (kohteet 28 ja 46). Molemmat olivat suurehkon kiven kupeeseen tehtyjä likamaata ja nokea sisältäviä kuoppia. Kokonsa ja sijaintinsa puolesta ne olisivat voineet olla hautoja; kuopan 46 viereistä kiveä oli lisäksi lohkottu tai se oli lohkeillut juuri kuopan puoleiselta sivulta. Lisäksi kummassakin kuopassa oli humusta vielä toisessa tasossa, löytöjä ei tullut eikä kuopissa näkynyt edes puuterimaista luujauhoa, jota tavattiin useimmissa haudoissa.

Alueella A oli vain yksi kiinteä muinaisjäänös: likamaan ympäröimä nokiläikkä, jonka vieressä oli kivi. Läikästä löytyi keramiikkaa. Muuten alueella oli paikoin hyvin heikkoa likatäplitystä ja yksittäisiä keramiikan paloja, ja palaneen saven nokareita löytyi sieltä täältä. Todennäköisesti nämä muinaisjäänöksen rippeet ovat jäänteitä laajemmasta kokonaisuudesta - ehkä asuinpaikasta - jonka voi olettaa jatkuneen lähinnä ruutujen 194-196/436-438 etelä- ja länsipuolelle.

RÖYKKIÖT

Röykkiö 1 sijaitsee tontin nro 3 lounaiskulmassa, ruuduissa 210-216/440-446. Röykkiö oli kokonaan turpeen peitossa ja näkyi vain loivana kohoumana maastossa. Röykkiötä ei kaivettu - vain turve poistettiin, röykkiö siivottiin, kuvattiin ja piirrettiin. Röykkiö on aivan ehjä. Sen halkaisija on n. 6,5 m ja sen keskustassa on iso kivi ja kiven vieressä on hyvin tumma nokimaa-alue; muuten kivien välissä oleva hiekka on likaisen harmaata ja nokitäpliä esiintyy siellä täällä. Röykkiössä on selvä, suurista kivistä rakennettu kehäkiveys, jonka halkaisija on n. 5,5 m; kiveys ulottuu kehäkivien ulkopuolelle. Röykkiön reunassa, ruudussa 212/440 on tiiviisti ladottu ulkonema ja samanlainen voi olla puun alla, ruudussa 210/442. Röykkiön pinnalta löytyi vähän keramiikkaa.

Röykkiö 2 sijaitsee n. 14 m edellisestä itäkoilliseen, ruuduissa 220-224/458-462. Turve oli poistettu röykkiön päältä jo aikaisemmin (A-L. Hirviluoto 1977); nyt röykkiö puhdistettiin ja lisää turvetta poistettiin sen ympäriltä. Röykkiötä ei kaivettu. Se vain kuvattiin ja piirrettiin kuten edellinenkin. Röykkiön halkaisija on n. 4 m. Kiveys on harvempaa kuin röykkiössä 1 eikä säännönmukaista rakennetta - kehäkiveystä tms. - ole havaittavissa. Kiveys on matala ja tasainen; todennäköisesti siitä on pintakiviä poistettu hiekanajon yhteydessä. Kiveyksessä on heikkoa likamaata. Avatun alueen lounaisreunassa on sekaantunut hiekkakerros, joka oletettavasti on peräisin viereisestä resentistä kuopasta. Sekaantuneesta kohdasta löytyi muutama keramiikanpala. Häiriintynyt kohta on myös avatun alueen pohjoiskulmassa. Siitäkin löytyi vähän keramiikkaa. Varsinaisen röykkiökiveyksen kohdalta ei löytynyt mitään.

Röykkiö 3 sijaitsi tontin 3 pohjoisreunassa, ruuduissa 256-262/462-466. Röykkiön eteläosassa oli osittain täytetty resentti kuoppa, jonka pohjoisreunassa näkyvän kiveyksen ja siitä löytyneiden palaneen luun, keramiikan ja hiilen palojen perusteella röykkiö havaittiin. Muuten röykkiö oli

turpeen peitossa eikä sen olemassaoloa olisi maaston muodon perusteella voinut huomata. Röykkiö oli kaakkoon viettävässä rinteessä, noudatti rinteiden kaltevuutta ja oli matala ja tasainen.

Röykkiön halkaisija oli n. 6 - 6,5 m. Koon tarkkaa määrittelyä vaikeuttaa se, että röykkiön laitamilla kiveys oli melko harvaa ja paikoin vain yksikerroksista. Laidoilta kiviä on myös voitu siirrellä - häiriintyneitä kohtia, pieniä humuskuoppia oli röykkiön länsi-, luoteis- ja kaakkoispuolella. Avatun alueen pohjoisreunassa maakerrokset olivat sekaantuneita.

Röykkiössä oli suurista kivistä rakennettu harva kivikehä, jonka halkaisija oli 5,5 m. Sen sisäpuolella kiveys oli tiheämpää kuin reunoilla. Kivikehän keskellä, aivan resentin kuopan reunassa, oli ympäröivää kiveystä ja likamaata syvemmälle ulottuva vahvasti värjäätynyt lika- ja nokikuoppa. Myös kiveys jatkui kuopan pohjaan. Kuopasta saatiin palanutta luuta talteen 46 g ja keramiikkaa siitä löytyi 63 palaa. Muualta röykkiöstä löytyi vain 9 g luuta ja 17 palaa keramiikkaa. Metalliesineitä ei löytynyt. Joko niitä ei ole ollut tai ne ovat hävinneet resentin kuopan mukana samalla kun osa keskustan hautakuopasta on tuhoutunut.

LÖYDÖT

Kaivauksissa löytyi neljä metalliesinettä, kaikki alueelta C: väkäsellinen varsiputkellinen keihäänkärki (KM 21201:78) ja rautaveitsi (KM 21201:79) haudasta 1, rautainen vyönsolki (KM 21201:45) haudasta 3 ja pieni, pahasti oksidoitunut pronssinappi tai niitti (KM 21201:190) haudasta 6. Haudasta 4 löytyi kolmeen osaan lohjennut pieni sinertävä lasihelmi (KM 21201:104).

Keramiikkaa löytyi kaikkiaan g - suurin osa alueelta C. Keramiikka on pääosin karkeaa ja koristeetonta, yleistä varhaisemman rautakauden keramiikkaa. Joukossa on muutamia naarmupintaisia kappaleita.

Palaneita luita saatiin talteen g. Luunsiruja löytyi sekä röykkiöstä 3 että alueiden B ja C hautakuopista (1 - 18) ja likamaa-alueilta (19, 20), mutta ei alueelta A. Samoissa kohteissa esiintyi myös hienoa, valkoista luujauhoa ja niin pieniä luuhippusia, ettei niitä voitu kaivettaessa ruveta poimimaan. Seulominen ei ajan puutteen vuoksi ollut mahdollista. Usein luut olivat niin hauraita, että ne kosketuksesta hajosivat tomuksi. On selvää, että kalmiston luuaineistosta vain murto-osa on saatu talteen. Suurin osa luista on ehtinyt maatua täydellisesti.

Palanutta savea löytyi g. Siitä suurin osa tuli alueelta C1, ison kiven etelä- ja lounaispuolelta, g paalunsijasta 23 ja sen ympäriltä. Savennokareet ovat pieniä, vain muutaman gramman painoisia. Vanutehdas 1 -asuinpaikan materiaaliin verrattavia oksan- tai puunpainanteita ei esiinny.

Rautakuonaa otettiin talteen kaksi palaa, jotka saattoivat pudota lika- ja nokiläikästä hiekkakuopan pohjoisseinämää suoristettaessa (KM 21201: ; vrt. s.). Niiden esihistoriallisuus on kuitenkin kyseenalainen: kuonaa esiintyi kaikkialla tontin 4 tuhoutuneilla alueilla ja sitä löytyi kasoittain jopa turpeen pinnalta. Kuona on todennäköisesti peräisin vanhassa Vanutehdasrakennuksessa myöhemmin toimineista pienteollisuuslaitoksista - ehkä putkirakenteesta. Ehjistä muinaisjäännöksistä kuonaa ei löytynyt.

NÄYTTEET JA AJOITUKSET

Kaivauksella otettiin hiilinäytteitä, fosfaattinäytteitä ja näytteitä paleo-etnobotaanista tutkimusta varten. Viimeksi mainitut on luovutettu FT Marjatta Aallon tutkittaviksi; tutkimus on tätä kirjoitettaessa kesken. Fosfaattianalyysin ovat tehneet FM Heikki Matiskainen ja fil. yo. Timo Jussila; tulokset on tarkoitus julkaista Helsingin yliopiston Arkeologian laitoksen Rautakauden yhteiskuntaa tutkivan projektin yhteydessä. Kahdeksan hiilinäytettä on analysoitu Helsingin yliopiston Radiohiili-ajoituslaboratoriossa. Tulokset ovat seuraavat:

analyysinumero	kohde	ikä (B.P)
Hel-1603	paalunsija 22	1870 [±] 100
Hel-1604	paalunsija 23	1950 [±] 90
Hel-1605	liesi 21	1800 [±] 100
Hel-1606	hauta 5	1560 [±] 110
Hel-1607	hauta 1	1360 [±] 120
Hel-1608	hauta 3	1560 [±] 90
Hel-1609	hauta 2	1610 [±] 90
Hel-1610	ruudut 240-242/450 (nokialue hautojen 1, 2 ja 3 päällä)	1670 [±] 90

Analysoimattomat hiilinäytteet on luetteloitu päälueeteloon KM 21201:

- . Pienimpiä näytteitä ei ole säilytetty.

YHTEENVETO JA PÄÄTELMÄT

Suuri osa tutkitusta alueesta oli tuhoutunutta. Parhaiten muinaisjäännökset olivat säilyneet tontilla 3, hiekkakuopan pohjoispuolella, missä oli polttokalmisto. Todennäköisesti suuri osa kalmistoalueesta on tuhoutunut hiekanotossa, sillä hautoja on hyvin vaikea havaita. Maanpäällisiä merkkejä ei ole, kiveykset eivät erotu luonnonkivikosta ja mataliin, vain luunsiruja ja keramiikkaa sisältäviin nokipesäkkeisiin ei maallikko kiinnitä pienintäkään huomiota, vaikka esineelliset haudat huomattaisiin kuten v. 1934 tapahtui.

Alueiden B ja C haudat olivat tavallisimmin matalia nokikuoppia, joista löytyi palaneita luita, keramiikkaa ja joistakin myös metalliesineitä. Useimpiin hautoihin liittyi iso kivi ja/tai kiveys sekä lohkottuja kiviä. Kivissä ei ollut palamisen merkkejä. Vainajat on todennäköisesti poltettu jossakin muualla kuin hautapaikalla. Hautaukset on tehty hyvin lähelle maan pintaa. Toiset haudat on peitetty kivillä - esim. 1 - 3, 5, 18 - toiset vain ohuella hiekkakerroksella - esim. 4, 9 - 12 - ja näyttää siltä kuin osa haudoista olisi jätetty kokonaan peittämättä - esim. hauta 6 tuli esiin heti huuhtoutuneen kerroksen alta.

Alueella C haudat näyttävät olevan 4 - 7 haudan ryhmissä ja ne muodostavat koillinen-lounas -suuntaisen rivistön, johon myös alueen B haudat liittyvät. Samalla linjalla, hiekkakuopan kohdalla, ovat vuoden 1934 irtolöytöjen löytöpaikat sekä Kivikosken kaivausalue.

Neljä kalmistokohteista saatua ajoitustulosta osuvat Stuiverin käyrällä kalibroituina vuosiin 360 - 540 AD. Haudasta 1 saatu tulos, 650 AD on yllättävän nuori; keihäänkärjen perusteella hauta ajoittuisi lähinnä kansainvaellusaikaan.

Alueella C oli myös asuinpaikkajäänteitä. Niitä ovat ainakin paalunsijat 22 ja 23 sekä liesi 21. Myös matalat, pyöreät lika- ja nokiläikät - tai osa niistä - sekä isoa kiveä ympäröinyt laaja säännötön kiveys - tai osa siitä - voivat liittyä asuinpaikkaan. Mainituista kahdesta paalunsijasta ja liedestä saadut ajoitukset ovat selvästi vanhempia (30 - 230 AD) kuin hautojen ajoitukset. Keramiikan ja paleoetnobotaanisten näytteiden analysointi voivat vielä selventää asuinpaikan ja kalmiston suhteita. Mainittakoon vielä, että myös alueen A vähäiset jäänteet viittanevat pikemminkin asuinpaikkaan kuin kalmistoon.

Muinaisjäännösalue ulottui todennäköisesti alueiden B ja C välille sekä alueen C itä- ja koillispuolelle. Koko alueen tutkiminen ei ollut mahdollista ajan puutteen ja budjetin rajallisuuden takia. Myöhemminkään paikkaa ei voida kaivaa, koska alue on vapautettu rauhoituksesta ja rakennustyöt aloitettu jo tätä kirjoitettaessa. Koskematonta kalmistoaluetta saattaa olla jäljellä toistaiseksi rauhoitetun rökkiön 1 ympärillä. Paikka kaivetaan kesällä 1982.

Helsingissä 31/5 1982
Eino Linturi

NEGATIIVILUETTELO

6 x 7

55094 - } Tutkittava alue vesaikon poiston jälkeen. Kuvattu
 55099 } n. pisteestä 230/455 suuntiin koillinen, pohjoinen,
 länsi ja lounas. Kuvassa 55094 Vanumammantien poh-
 joisreunassa oleva vaja, kuvassa 55095 alueen C iso
 kivi, kuvassa 55098 resentti kiveys ja sen takana
 röykkiö 1 turpeen peittämänä ja kuvassa 55099 Putki-
 rakenteen eli entisen Vanutehtaan rakennus.

5/11-6

55100 - } Kuvattu tonttien kulmapisteestä 25 suuntiin länsilou-
 55105 } nas, etelä, itä ja pohjoinen. Kuvassa 55105 turpeen
 ja kasvien peittämä röykkiö 1, kuvassa 55103 nk. Di-
 gertin huvila ja autotalli ja kuvassa 55100 em. Vanu-
 tehtaan rakennus.

5/11-9

55106 - } Kuvattu Vanumammantien pohjoispuolella olevan vajan
 55107 } seinustalta länteen. Edessä Vanumammantiehen liit-
 tyvä yksityistie.

6/11

55108 Yleiskuva. Kuvattu em. vajan seinustalta luoteeseen.

7/11

55109 Palaneiden luunsirujen löytökohta Tallgrenin v. 1912
 kaivaman röykkiön kohdalla olevan kellarin pohjois-
 puolella. Kuvattu kellarin katolta etelästä.

8/11

55110 Sama kuin edellinen. Kuvattu idästä.

9/11

55111 Kiveystä em. kellarin pohjoispuolella. Kuvattu lou-
 naasta.

10/11

55112 Suoristettua hiekkakuopan reunaa alueen C eteläisim-
 mässä mutkassa. Likamaa = palaneen luun ja rauta-
 kuonan löytökohta. Kuvattu etelästä.

55113 - } Alue B:n reuna. Kuvattu n. koillisesta.
 55114 }

13/2

55115 Suoristettua hiekkakuopan reunaa. Em. palaneen luun ja rautakuonan löytökohta mitan oikealla puolella. Kuvattu etelästä.

13-4

55116 - } Alue C:n suoristettu reuna ennen turpeen poistoa: oik
55118 } iso kivi ja linjalle y=450 pingoitettu naru. Kuvattu all
idästä (55116), kaakosta (55117) ja etelästä (55118).

55119 Röykkiö 2 kuvattuna luoteesta. Takana Vanumammantie.

10

55120 Röykkiö 2 kuvattuna pohjoisesta. Vasemmalla Vanumammantie.

11/2

55121 Röykkiö 2 kuvattuna idästä.

55122 Röykkiö 1 kuvattuna etelästä.

55123 Röykkiö 1 kuvattuna koillisesta.

55124 Röykkiö 1 kuvattuna kaakosta.

12/2

55125 Alue B, Kivikosken v.-34 kaivaman röykkiön reunaa, taso 1. Mitta EW. Kuvattu etelästä.

13

55126 Alue B, taso 1. Kuvattu idästä.

14

55127 Alue B, taso 1. Kuvattu eteläkaakosta.

15-4

55128 - } Röykkiö 3. Kuvattu koillisesta.

55129 }

16

55130 Röykkiö 3 kuvattuna kaakosta.

17

55131 Röykkiö 3 kuvattuna kaakosta.

18

55132 Röykkiö 3 kuvattuna lounaasta.

19

55133 Alue A, likamaata ruuduissa 194-196/436, taso 1. Mitta NS. Kuvattu etelästä.

20/2

55134 - } Alue C 1, taso 1. Kuvattu lounaasta (55134) ja län-
55135 } nestä (55135).

21

55136 Alue C 1 kuvattuna koillisesta. Taso 1.

22

55137 Alue C 1. Vahvaa nokimaata ison kiven luoteispuolella tasossa 1. Kuvattu kaakosta.

23

55138 Alue C 1. Nokimaata ruudussa 236/448-b. Mitta NS. Kuvattu lännestä.

- 55139 Alue C 1. Vahvaa nokimaata ja kiveystä ruuduissa 236-238/446-448, taso 1. Pronssiesineen löytökohta ruudussa 236/446c merkitty naulalla. Mitta NS. Kuvattu lännestä. Vrt. kuva 55138.
- 55140 Sama kuin edellinen.
- 55141 Sama kohde kuin edellä. Kuvattu kaakosta.
- 55142 Sama kohde kuin edellä. Kuvattu koillisesta.
- 55143 Alue C 1. Keihäänkärki ja veitsi ruudussa 240/450, taso 2. Mitta NS. Kuvattu lännestä.
- 55144 Em. keihäänkärki in situ päällä olleen kiven poistamisen jälkeen. Kuvattu lännestä.
- 55145 Alue C 1. Kiveystä, nokimaata ja keihäänkärki ruudussa 240/450, taso 2. Kuvattu pohjoisesta.
- 55146 Alue C 1. Nokimaata ja kiveystä ruudussa 240/450, taso 2. Kuvattu pohjoisesta.
- 55147 Alue C 1. Nokimaalaikkuja ruuduissa 232-236/446, taso 1 1/2. Kuvattu lounaasta.
- 55148 Alue C 1. Nokimaalaikkuja ruuduissa 232-236/446, taso 1 1/2. Kuvattu idästä.
- 55149 Alue C 1. Ruudut 240/452-454, taso 2. Vasemmalla kivetty liesi. Kuvattu idästä.
- 55150 Alue C 1. Nokimaata ruuduissa 240/452-454, taso 2. Oikealla osa em. liedestä. Kuvattu etelästä.
- 55151 Alue C 1, taso 2. Kuvattu lännestä. Edessä oikealla piste 242/446.
- 55152 Alue C 1. Kiveystä ja nokimaata ison kiven länsi- ja pohjoispuolella tasossa 2. Kuvattu luoteesta.
- 55153 Alue C 1, taso 2. Kuvattu lännestä. Edessä oikealla ruudun 242/446 kulmapiste.

25/4

55154 Alue C 1. Kiven ympäröimä nokimaalaikku ruudussa 242/446c, taso 2. Kuvan keskellä piste 244/448. Kuvattu luoteesta.

6

55155 Alue C 1. Nokimaata ruuduissa 232-236/446, taso 2. Kuvattu lounaasta.

3

55156 Alue C 1. Vahva nokimaalaikku ruudussa 236/450c, taso 2. Mitta NS. Kuvattu etelästä.

4

55157 Alue B, nokimaa ja kiveys ruudussa 222/338c, taso 2. Kuvattu koillisesta.

28/1

55158 Alue C 2. Kivikehä ja likamaata ruuduissa 232-236/442-444, taso 1. Kuvan keskellä piste 236/444. Kuvattu koillisesta.

2

55159 Alue C 2. Likamaata ruudussa 232/440 (edessä), taso 1. Kuvattu lounaasta.

7

55160 Alue C 1. Solki ruudussa 242/450d, taso 3. Kuvattu luoteesta.

9

55161 Sama kuin edellä. Mitta koillinen-lounas suunnassa.

29/1

55162 Alue C 1. Vahva nokimaalaikku ruudussa 236/450c, taso 3. Kuvattu etelästä.

2

55163 Sama kuin edellä.

3

55164 Sama kuin edellä. Mitta NS. Kuvattu etelästä.

4

55165 Alue C 1. Liesi ruudussa 240/454, taso 3. Kuvattu pohjoisesta.

5

55166 Sama kuin edellä. Mitta NS.

6

55167 Alue C 1. Nokimaalaikku ruudussa 236/440c, taso 3 1/2. Kuvattu etelästä.

8

55168 Sama kuin edellä. Mitta NS.

10

55169 Sama kuin 55165.

55170 Alue C 1. Ruudun 236/450c nokikuopan pohjois-etelä suuntainen profiili. Kuvattu idästä.

- 55171 Sama kuin edellä.
- 55172 Sama kuin edellä. Kuvattu koillisesta.
- 55173 } Alue C 2. Ruudut 232-238/440-446. Taso 2. Kuvattu
55175 } pohjoisesta (55173), luoteesta (55174) ja lännestä
(55175).
- 55176 Alue C 2. Kiveys ja nokimaata ruuduissa 234-236/440.
Taso 2. Kuvattu idästä.
- 55177 Alue C 2. Nokimaata pisteen 236/446 ympärillä. Taso 2
Kuvattu etelästä.
- 55178 Alue C 2, ruudut 230-238/440, taso 2. Kuvattu etelästä
- 55179 Alue C 1. Lieden itä-länsi suuntainen profiili ruu-
dussa 240/454. Kuvattu pohjoisesta.
- 55180 Sama kuin edellä.
- 55181 Alue C 2. Nokimaata ja kivet ruudussa 232/440, taso 3.
Kuvattu lännestä.
- 55182 } Koekuoppa Vanumammantien pohjoispäässä. Taso 1. Ku-
55183 } vattu pohjoisesta. (Ks. kaiv.kert. Vanutehdas 2,
1981, s. 3).
- 24 x 36 55184 } - Yleiskuva tutkittavasta alueesta. Kuvattu tonttien
55190 } kulmapisteestä 25 suuntiin pohjoinen, itä, etelä. Ku-
55184 vässä turpeen peittämä röykkiö 1, kuvissa 55185 -
55186 nk. Digertin huvila ja autotalli ja kuvassa
55167 kiintopisteenä (KP 1 = 28,76 ymp.) käytetty
kivi.
- 55191 } - Suoristettu maaleikkaus etelätontin eteläkulmassa.
55193 } Kuvattu n. etelästä.
- 55194 Alue C 1. Vahva nokiläikkä ja kiveys ruuduissa 236-
238/446-448, taso 1. Pronssiesineen löytökohta ruu-
dussa 236/446c merkitty naulalla. Kuvattu koillisesta.

- 55195 Alue C 1, ruudut 240-244/446, taso 1. Kuvattu etelästä.
- 55196 Alue C 1. Humuksen sekainen nokikuoppa ruuduissa 242/442-444, taso 1. Kuvattu etelästä. Vrt. edellinen.
- 55197 Alue C 1. Keihäänkärki (KM 21201:78) ja veitsi (KM 21201:79) ruudussa 240/450, taso 2. Kuvattu etelästä.
- 55198 Keihäänkärki ruudussa 240/450, taso 2. Kuvattu etelästä.
- 55199 Sama kuin edellinen. Mitta on keihäänkärjen itäpuolella pohjois-etelä suunnassa. Kuvattu lännestä.
- 55200 Em. keihäänkärki kokonaan esiin puhdistettuna. Päällä ollut kivi poistettu. Kuvattu pohjoisesta.
- 55201 Sama kuin edellinen. Kuvattu lännestä. Mitta suunnilleen luode-kaakko suunnassa.
- 55202 } - Alue C 1. 2- tasoa kaivetaan. Kuvattu ison kiven
55207 } päältä etelään, länteen ja pohjoiseen.
- 55208 Alue C 1, taso 2. Kuvattu em. kiven päältä luoteeseen.
- 55209 Alue C 1, tasoa 2 kaivetaan. Kuvattu em. kiven päältä itään.
- 55210 Alue C 1. Nokimaaläikkä ruudussa 236/450c, taso 2. Taaempänä em. iso kivi. Kuvattu etelästä.
- 55211 Alue C 1. Nokiläikkä ja lohkottu kivi ruudussa 238/452d, taso 2. Kuvattu ylhäältä idästä.
- 55212 Sama kuin edellinen. Kuvattu lännestä.
- 55213 — " — .
- 55214 Alue B, vahva nokiläikkä ja kiveys ruudussa 222/438c taso 3. Kuvattu idästä.

- 55215 Alue C 2. Kivikehä ja nokimaata ruuduissa 234-236/
442-444. Taso 1. Oikealla piste 236/444. Kuvattu
kaakosta.
- 55216 Alue C 2, ruudut 232-234/440, taso 1. Kuvattu
pohjoisesta.
- 55217 Alue C 2, taso 1. Kuvattu kaakosta.
ruutu 240/450
- 55218 Alue C 1, taso-2. Keihäänkärki (KM 21201:78) ja
kivien reunustama nokiläikkä. Kuvattu ison kiven
päältä idästä.
- 55219 Sama kuin edellinen.
- 55220 Sama kohde kuin 55218. Kuvattu luoteesta.
- 55221 — " — . Kuvattu etelästä.
- 55222 } - Alue C 1, taso 2. Ison kiven ympäristö kiven pääl-
55226 } tä kuvattuna länteen.-pohjoiseen ja itään.
- 55227 Alue C 1, ruutu 240/450, taso 3. Kuvattu lännestä.
Huom. likamaa jatkuu kiven alle.
- 55228 Sama kohde kuin 55227:ssä. Kuvattu lounaasta.
- 55229 Alue C 1. Liesi ruudussa 240/454, taso 3. Kuvattu
etelästä.
- 55230 Alue C 2. Kiveys ja palaneet luut ruudussa 238/442c,
taso 1 1/2. Kuvattu lännestä. Mitta NS.
- 55231 Sama kuin edellä. Kuvattu pohjoisesta.
- 55232 Sama kohde kuin edellä. Taso 2. Huomaa luukeskit-
tymän alta paljastunut kivi. Kuvattu lännestä.
- 55233 Alue C 1, ruutu 234/446c. Nokikuoppa kaivettu
luonnollisena tasona; vähän nokea jäljellä. Kes-
kellä poistetun kiven jättämä kolo (vrt. kartta,
taso 1). Kuvattu pohjoisesta.
- 55234 Pohjois-etelä suuntainen profiili y= 447, ruutu
234/446. Profiilissa nokimaata ja kiveystä. Kuvat-
tu idästä.

55235. Sama kuin edellinen.
- 55236 - } Pohjois-etelä suuntainen profiili $y = 447$ ruuduissa
55239 } 234-238/446. Kuvattu idästä.
55240. Sama profiili kuin edellä, ruudut 236-238/446. Kuvattu idästä.
- 55241 Alue C 1. Liesi ruudussa 240/454, taso 4. Mitta EW
Kuvattu pohjoisesta.
- 55242 Sama kuin edellinen.
- 55243 Alue C 1, taso 3. Kiveystä ison kiven pohjoispuolella. Kuvattu pohjoisesta. ja nokimaata
- 55244 Sama paikka kuin edellä. Kuvattu kiven päältä etelästä.
- 55245 Alueen C 2 länsikaistan eteläpää, taso 2. Kuvattu lännestä.
- 55246 - } Alue C 2, taso 2. Kuvattu alueen länsipuolelta.
55248 }
- 55249 Alue C 2. Ruutu 238/442, taso 3. Kuvattu etelästä. Kuvan yläreunassa sama kiveys kuin negatiiveissa 55230 - 55232.
- 55250 Alue C 2. Likamaata, nokea ja kiviä ruuduissa 238/444-446, taso 2. Oikealla piste 238/446. Kuvattu lännestä.
- 55251 Alue C 1. Nokiläikkä ja kivet ruuduissa 238/450-452, taso 3. Kuvattu pohjoisesta.
- 55252 Sama kohde lännestä kuvattuna.
- 55253 Sama kuin 55251.
- 55254 Alue C 2. Pohjois-etelä suuntainen profiili $y=440$ nokisen kiveyksen kohdalla ruuduissa 234-236/440.
- 55255 Sama kuin edellinen.
- 55256 Alue C 1. Nokiläikkä ruuduissa 238/450-452, taso 4. Mitta EW. Kuvattu etelästä.

- 135
- 55257 Sama kuin 55256. Kuvattu etelästä.
- 55258 — " — . Kuvattu kauempaa etelästä.
- 55259 Sama läikkä kuin edellä. Taso 5. Kuvattu etelästä.
- 55260 — " — . Kuvattu kauempaa etelästä.
- 55261 — " — . Kuvattu pohjoisesta.
- 55262 — " — . Taso 6. Kuvattu pohjoisesta.
- 55263 — " — . Kuvattu etelästä.
- 55264 - } Pohjois-etelä suuntainen profiili y=442 ruuduissa
- 55269 } 230-234/442. Kuvattu lännestä.
- 55270 Pohjois-etelä suuntainen profiili y=442,50 ruudussa
232/442. Kuvattu idästä.
- 55271 Sama kuin edellinen. Kuvattu kauempaa idästä.
- 55272 Alue A. Lika- ja nokimaata sekä kiviä ruuduissa
194-196/436, taso 2. Mitta NS. Kuvattu lännestä.
- 55273 Sama kuin edellinen. Kuvattu lähempää lännestä.
- 55274 - } Alue C 1, taso 1. Kuvattu pohjoisesta.
- 55275 }
- 55276 Alue C 1. Nokimaata ja kiveystä ison kiven pohjois-
ja länsipuolella: edessä kivistä lohjennut laaka.
Taso 1. Kuvattu lounaasta.
- 55277 Alue B, ruudut 220-222/436-440, taso 1. Kuvattu
lännestä.
- 55278 - } Röykkiö 1. Kuvattu tikkailta etelästä.
- 55283 }
- 55284 Röykkiö 2 kuvattuna kaakosta, taustalla alue C.
- 55285 Röykkiö 1 koillisesta kuvattuna.

6 x 6

55334 - 55342 Røykkiö 1. Tornikuvat.
55343 Røykkiö 2. Tornikuva.
55344 Røykkiö 2. Tornikuva.
55345 - 55347 Røykkiö 3, taso 1. Tornikuvat.
55348 Ryhmäkuva. E. Linturi, P. Liimatta, P. Lintunen,
D. Fewster, T. Jussila ja T. Vuorinen røykkiössä.
55349 - 55353 Røykkiö 3, taso 2. Tornikuvat.
55354 - 55359 Alue C1, taso 1. Tornikuvat.
55360 - 55367 Alue C1, taso 2. Tornikuvat.
55368 - 55369 Yleiskuva. Røykkiötä 3 kaivetaan.
Kuvattu koillisesta.
55370 - 55373 Alue C2, taso 1. Tornikuvat.
55374 - 55380 Alue C2, taso 2. Tornikuvat.

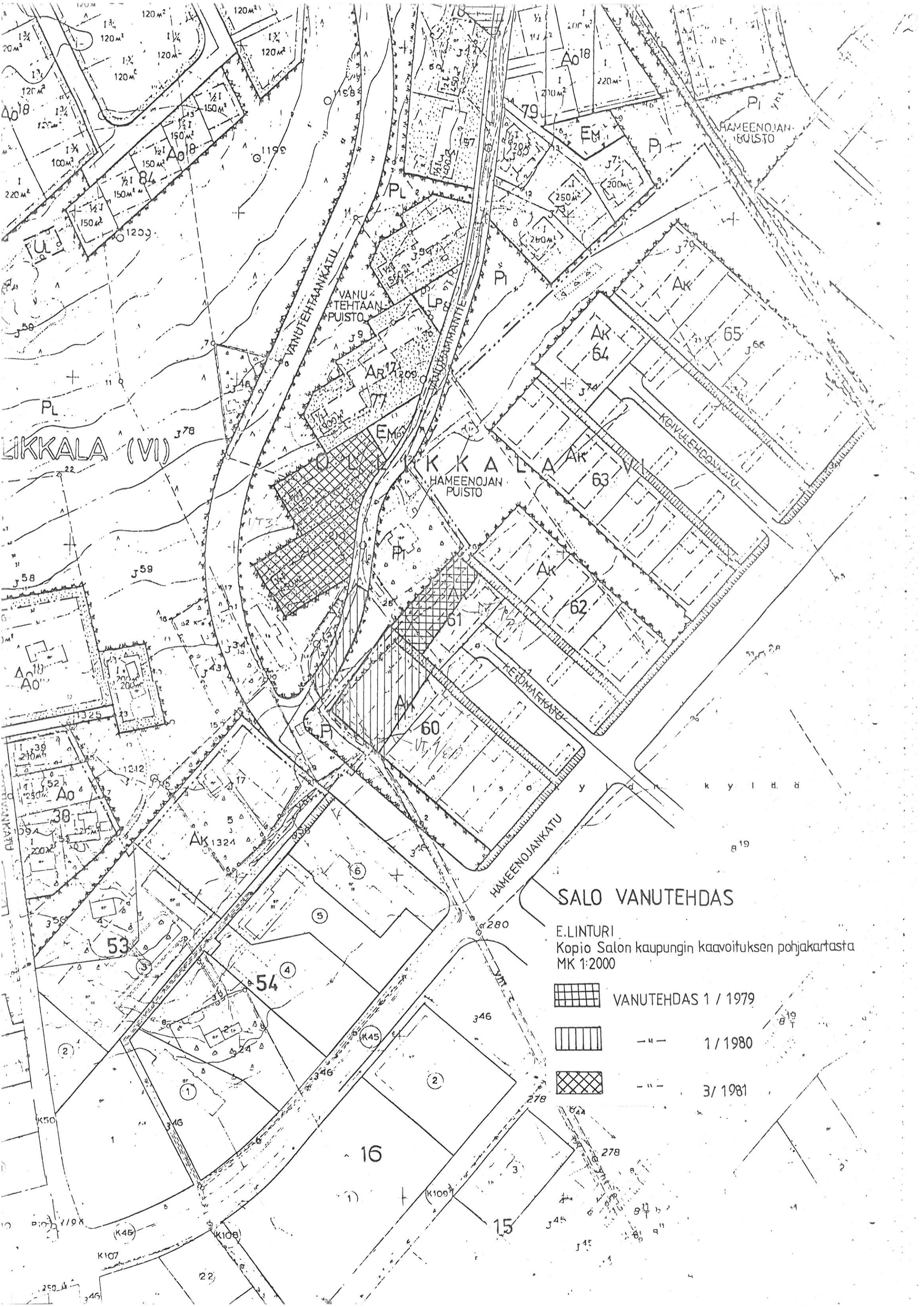
DIALUETTELO

- 5805 Yleiskuva, kuvattu autotallin katolta pohjoisluoteeseen. Kuvan keskellä rakennustontin kulmapisteiden 24 ja 25 välille pingotettu naru.
- 5806 Yleiskuva, kuvattu tonttien kulmapisteestä 25 lounaaseer. Taustalla Putkirakenne eli entinen Vanutehdas.
- 5807 Yleiskuva. Keskellä turpeen peittämä röykkiö 1. Kuvattu kaakosta.
- 5808 Yleiskuva, Alue A. Kuvattu Putkirakenteen katolta koilliseen.
- 5809 Yleiskuva. Vasemmalla röykkiö 1, oikeassa reunassa puuden takana röykkiö 2 ja taustalla alue B ja C. Taustalla oikealla iso kivi, jonka vierestä löytyi mm. keihäänkärki(KM 21201:78). Kuvattu kaakosta.
- 5810 Palaneen luun ja rautakuonan löytökohta hiekkakuopan reunassa. Alue B. Kuvattu etelästä.
- 5811 Alue B. Kivikosken v. -32 kaivaman röykkiön reunaa. Kuvattu kaakosta.
- 5812 Alue B, taso 1. Sama kohde kuin edellä. Mitta EW. Kuvattu etelästä.
- 5813 Alue B, taso 1. Kuvattu eteläkaakosta.
- 5814 Röykkiö 2. Kuvattu luoteesta.
- 5815 Röykkiö 2. Kuvattu idästä.
- 5816 Röykkiö 1. Kuvattu etelästä.
- 5817 Röykkiö 1. Kuvattu koillisesta.
- 5818 Röykkiö 1. Kuvattu koillisesta.
- 5819 Röykkiö 3. Kuvattu kaakosta.
- 5820 Röykkiö 3. Kuvattu lounaasta. Taustalla Tallgrenin v. 1912 kaivaman röykkiön paikalla oleva kellari.

- 5821 Alue C, taso 1. Edessä kordinaattipisteet 238/448 ja 238/450. Kuvattu etelälounaasta.
- 5822 Alue C, taso 1. Nokiläikkät ruuduissa 234-236/446-448. Kuvattu etelälounaasta.
- 5823 Alue C, taso 1. Nokiläikkä ruuduissa 236/446-448. Mit NS. Pronssiesineen löytökohta merkitty naulalla.
- 5824 Sama kohde kuin edellä, hiukan syvemmälle kaivettuna. Huomaa lohkottu punainen kivi.
- 5825 Alue C, taso 1. Keskellä linja x=242. Kuvattu lännestä.
- 5826 Sama paikka kuin edellä. Taso 2. Kuvattu lännestä.
- 5827 Alue C, taso 2. Edessä likäläikkä ja kivet ruudussa 242/446c, koordinaattipisteen 244/448 vieressä.
- 5828 Alue C, ruutu 240/450, taso 2. Keihäänkärki (KM 21201:78) in situ. Vieressä olleen veitsen (KM 21201:79) paikalla ruostejälki. Mitta keihäänkärjen itäpuolella pohjois-etelä -suunnassa.
- 5829 Sama kuin edellä; veitsi asetettu löytökohtaansa. Mitta on esineiden itäpuolella pohjois-etelä suunnassa.
- 5830 Sama kuin edellinen. Kuvattu etelästä.
- 5831 Em. keihäänkärki in situ, päällä ollut kivi poistettu.
- 5832 Sama kuin edellä. Kuvattu lännestä.
- 5833 Em. keihäänkärki, kiveystä ja vahva nokiläikkä 240/450b-taso 2. Kuvattu pohjoisesta.
- 5834 Alue C, taso 2. Nokimaa ison kiven länsi- ja pohjoispuolella. Edessä oikealla paalu 242/450. Kuvattu pohjoisesta.
- 5835 Sama kohde kuin edellinen. Kuvattu länsiluoteesta.
- 5836 Alue C. Em. kiven pohjoispuoli tasossa 3.
- 5837 Alue C, ruudut 242/450-452, taso 3. Kuvattu etelästä ison kiven päältä.

- 5838 Alue C. Vyönsolki (KM 21201:45) in situ ruudussa 242/450 tasoa 3 kaivettaessa. Kuvattu lännestä.
- 5839 Alue C, ruudut 240/452c ja d ja 240/454, taso 2. Vasemmalla kivetty liesi. Ison kiven edessä olevasta nokiläikusta löytyi lasihelmi. Kuvattu idästä.
- 5840 Sama kuin edellinen. Liesi oikealla. Kuvattu etelästä.
- 5841 Alue C. Liesi ruudussa 240/454, taso 3. Kuvattu pohjoisesta.
- 5842 Sama kuin edellinen. Mitta NS. Kuvattu etelästä.
- 5843 Em. liesi, taso 4. Mitta EW. Kuvattu pohjoisesta.
- 5844 Em. lieden itä-länsi suuntainen profiili ruudussa 240/454. Kuvattu pohjoisesta.
- 5845 Sama kuin edellinen.
- 5846 Alue C. Vahva nokiläikkä ruudussa 236/450 c, taso 3. Mitta NS. Kuvattu ylhäältä etelästä.
- 5847 Sama kuin edellinen. Läikän itäpuoli tasossa 4.
- 5848 Em. läikän pohjois-etelä suuntainen profiili idästä kuvattuna.
- 5849 Vahva nokiläikkä ruudussa 238/452, taso 6. Kuvattu etelästä.
- 5850 Sama kuin edellinen. Taso 7.
- 5851 Alue C. Nokiläikkä ja lohkaistu kivi ruudussa 238/452 d, taso 2. Kuvattu lännestä.
- 5852 Pohjois-etelä suuntainen profiili 236/447. Kuvattu idästä.
- 5853 Alueen C länsiosa, taso 1. Kuvattu kaakosta.
- 5854 Alue C, ruudut 232-234/440-442, taso 1. Kuvattu lännestä.
- 5855 Alue C, taso 1. Likamaa ja kivikehä. Edessä koordinaattipiiste 236/444. Kuvattu koillisesta.

- 5856 Alue C, ruudut 238-232/442-444, taso 2. Edessä olevan kiven vieressä hauta. Kivessä koordinaattipiste 238/444. Kuvattu pohjoisesta.
- 5857 Sama hauta kuin edellä, taso 2. Kuvattu lännestä.
- 5858 Sama kuin edellinen.
- 5859 Alue C, ruudut 232-236/440, taso 2. Kiveys ruuduissa 234-236/440. Kuvattu pohjoisesta.
- 5860 Sama kiveys kuin edellä. Kuvattu idästä.
- 5861 Alue C, ruutu 232/440, taso 3. Kuvattu lännestä.
- 5862 Alue B, ruutu 222/438c, taso 2. Kuvattu ylhäältä lounaasta.
- 5863 Sama kuin edellinen. Kuvattu koillisesta.
- 5864 Alue A, lika- ja nokimaata ruuduissa 194-196/436, taso 1. Mitta NS. Kuvattu etelästä.
- 5865 Alue A, likamaata ruudussa 196/436, taso 2. Kuvattu lännestä.
- 5866 Keihäänkärki(KM 21201:78) ja veitsi (KM 21201:79). Kuvattu löytöpäivänä.
- 5867 Kätöhaka -81:n röykkiö ja kaivausaluetta rekonstruoituna. Kuvattu lounaasta.
- 5868 Sama kuin edellinen. Kuvattu lounaasta.

LIKKALA (VI)

VANUTEHTAANKATU
VANUTEHTAAN-
PUISTO

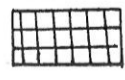
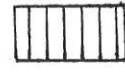

HAMEENOJAN-
PUISTO

HAMEENOJAN-
PUISTO

HAMEENOJANKATU

SALO VANUTEHDAS

E.LINTURI
Kopio Salon kaupungin kaavoituksen pohjakartasta
MK 1:2000

- VANUTEHDAS 1 / 1979
- " " 1 / 1980
- " " 3 / 1981

16

15

K107

22

K109

1)

J45

J45

K45

5

5

54

53

AK 1324

1312

J59

J78

1200

1199

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

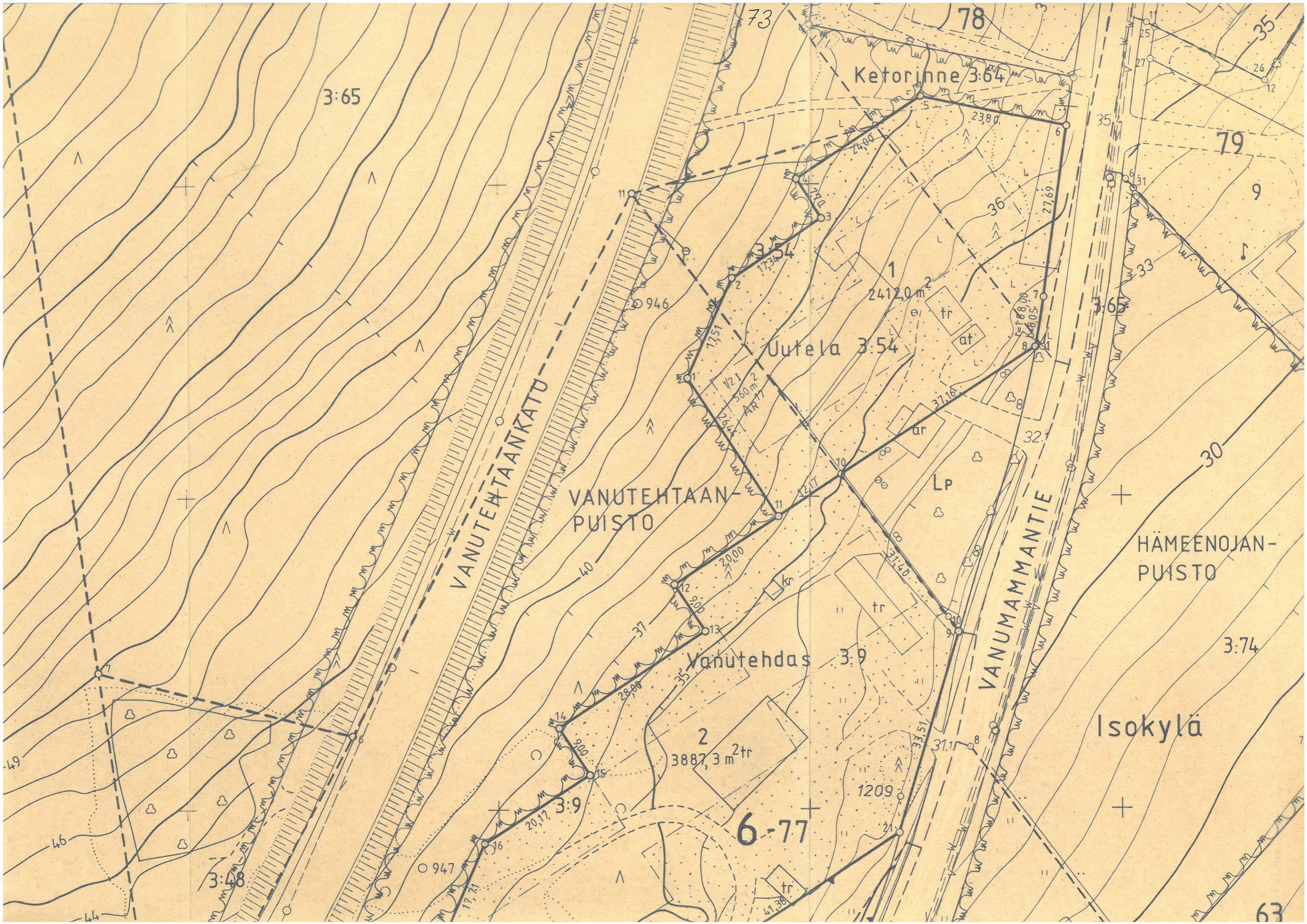
120m²

120m²

120m²

120m²

120m²

3:65

73

78

79

Ketorinne 3:64

VANUTEHTAANKATU

VANUTEHTAAN-
PUISTO

Uutela 3:54

HÄMEENOJAN-
PUISTO

VANUMAMMANTIE

Vanutehdas 3:9

Isokylä

6-77

24120 m²

3887,3 m² tr

560 m² AR 77

1209

3:74

3:58

947

946

41,38

188,08

28,05

3:54

173,54

121

26,44

20,00

9,00

37

28,00

20,17

17,71

2380

36

27,69

32

LP

tr

0713

33,51

31,1

35

31

33

66

30

63

9

12

26

27

25

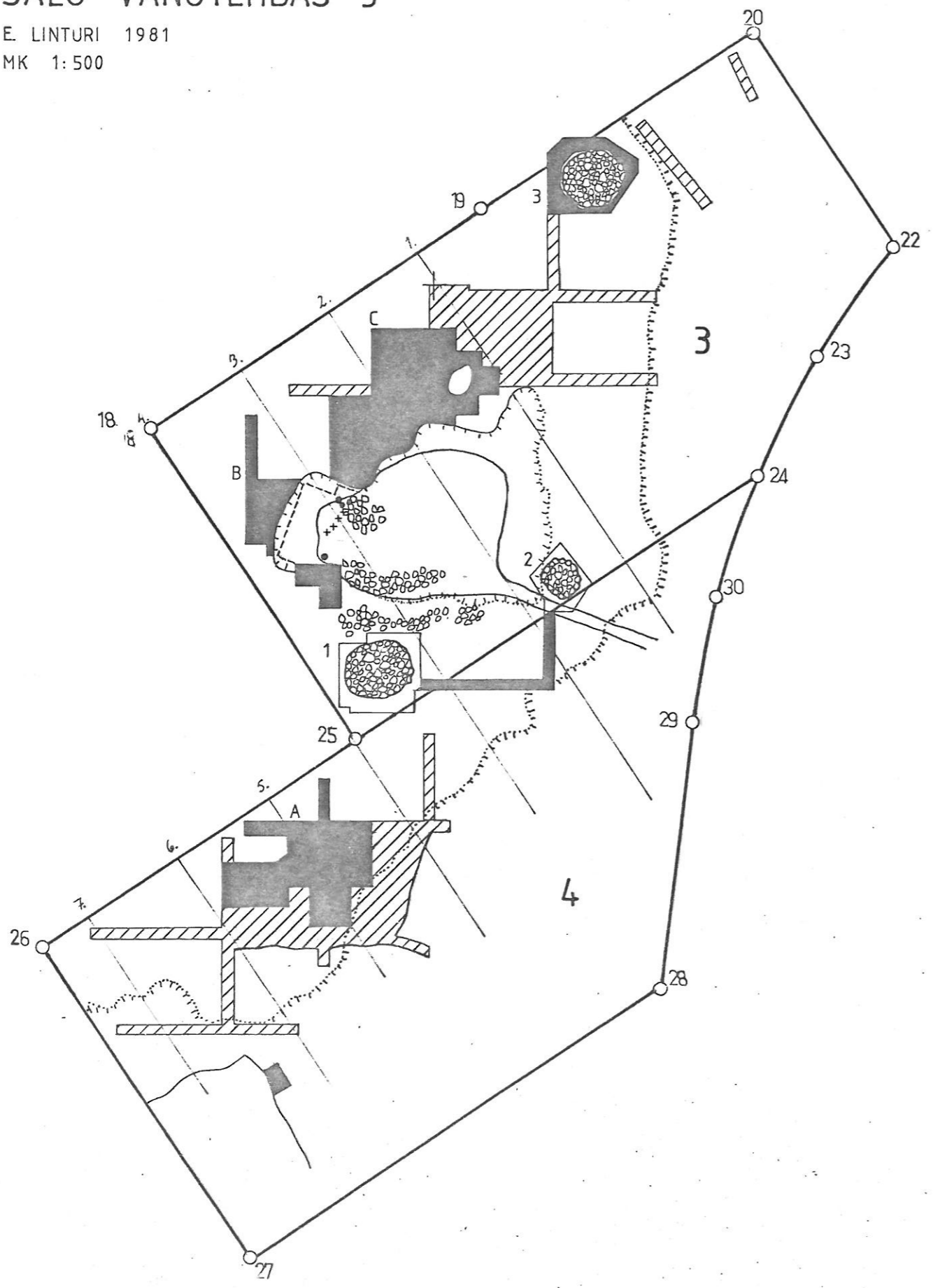
44

46

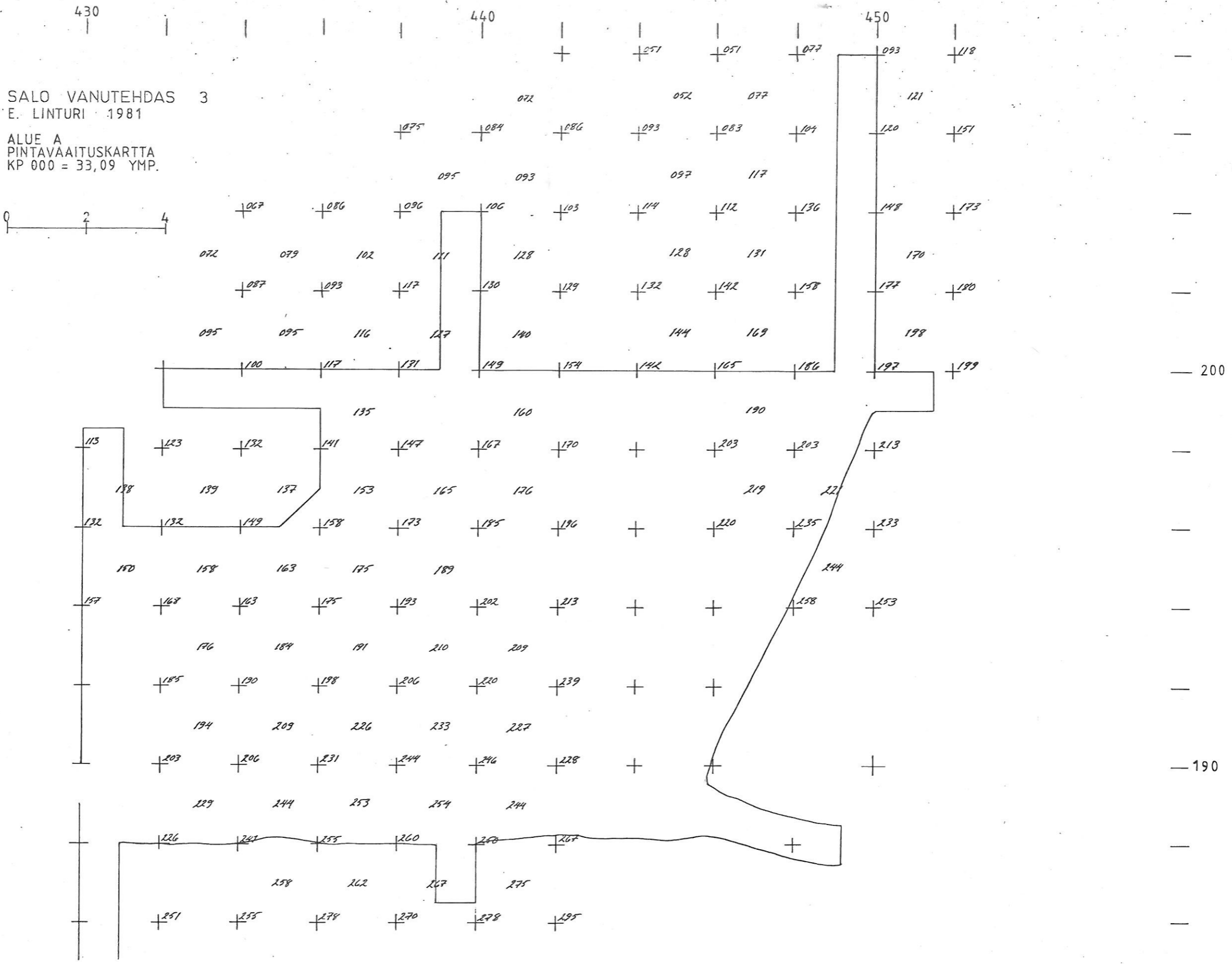
49

SALO VANUTEHDAS 3

E. LINTURI 1981
MK 1:500

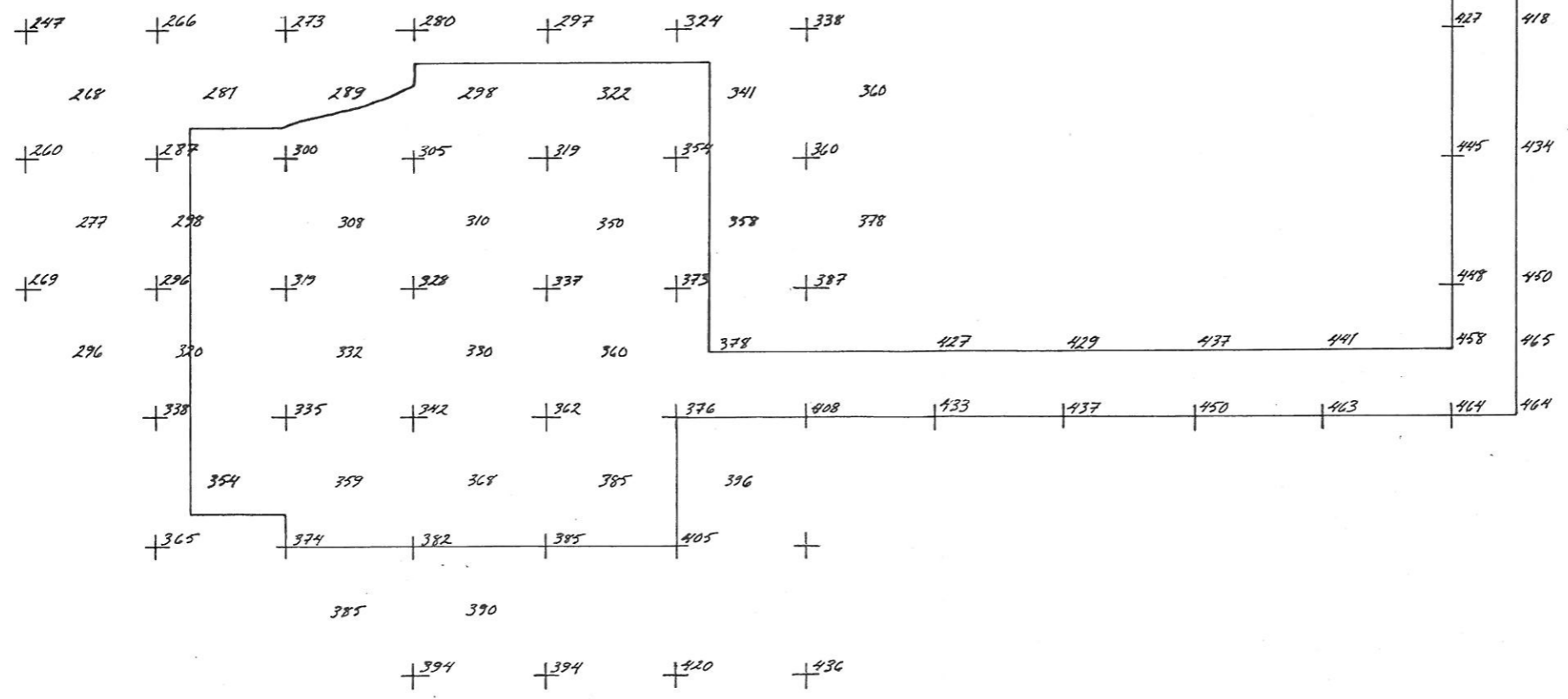
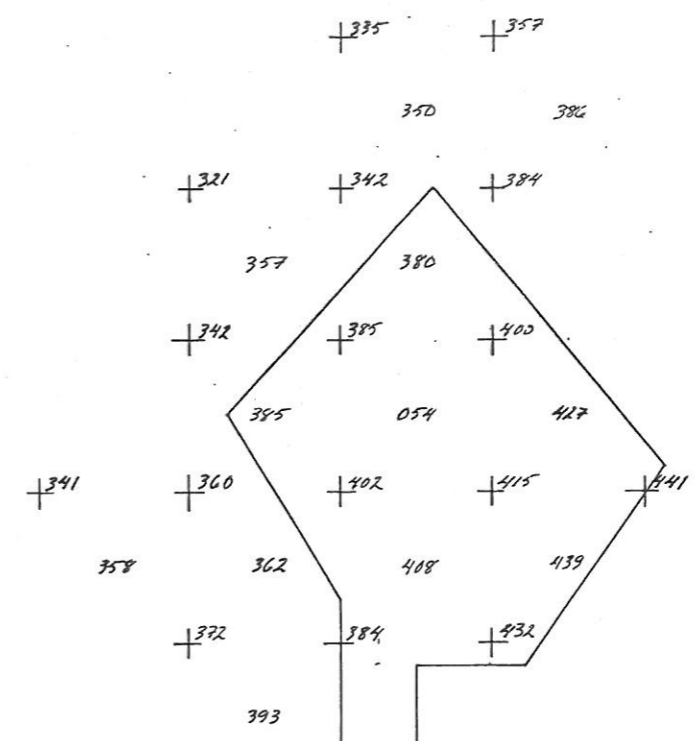
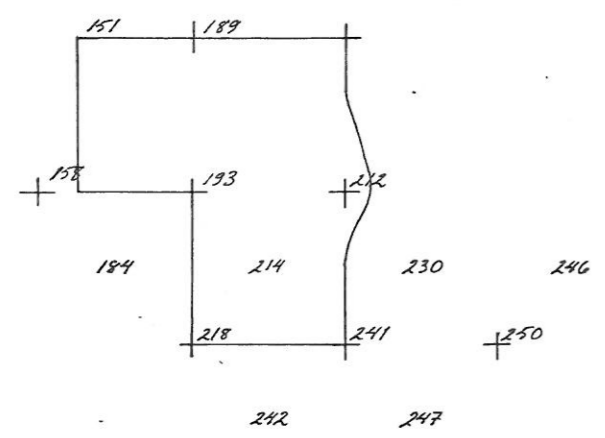
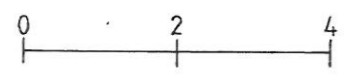

- Tasokaivauksena tutkittu alue
- Kaivinkoneella perattu ja tarkastettu alue
- 1. tasoon avattu alue
- Pintaprofiili piirretty
- Röykkiö
- Resentti kiveys
- Tuhoutunut alue
- Tontin rajalinja ja kulmapiste
- Hiekkakuoppa v. 1934 (Kivikosken mukaan)
- Kivikosken kaivaus v. 1934
- Irtolöydöt v. 1934 (Pälsin mukaan)
- Pälsin asettamat sulkupaalut v. 1934

SALO VANUTEHDAS 3
 E. LINTURI 1981
 RÖYKKIÖT 1 JA 2
 PINTAVAAITUSKARTTA
 KP 000 = 33,09 YMP.

— 220

— 210

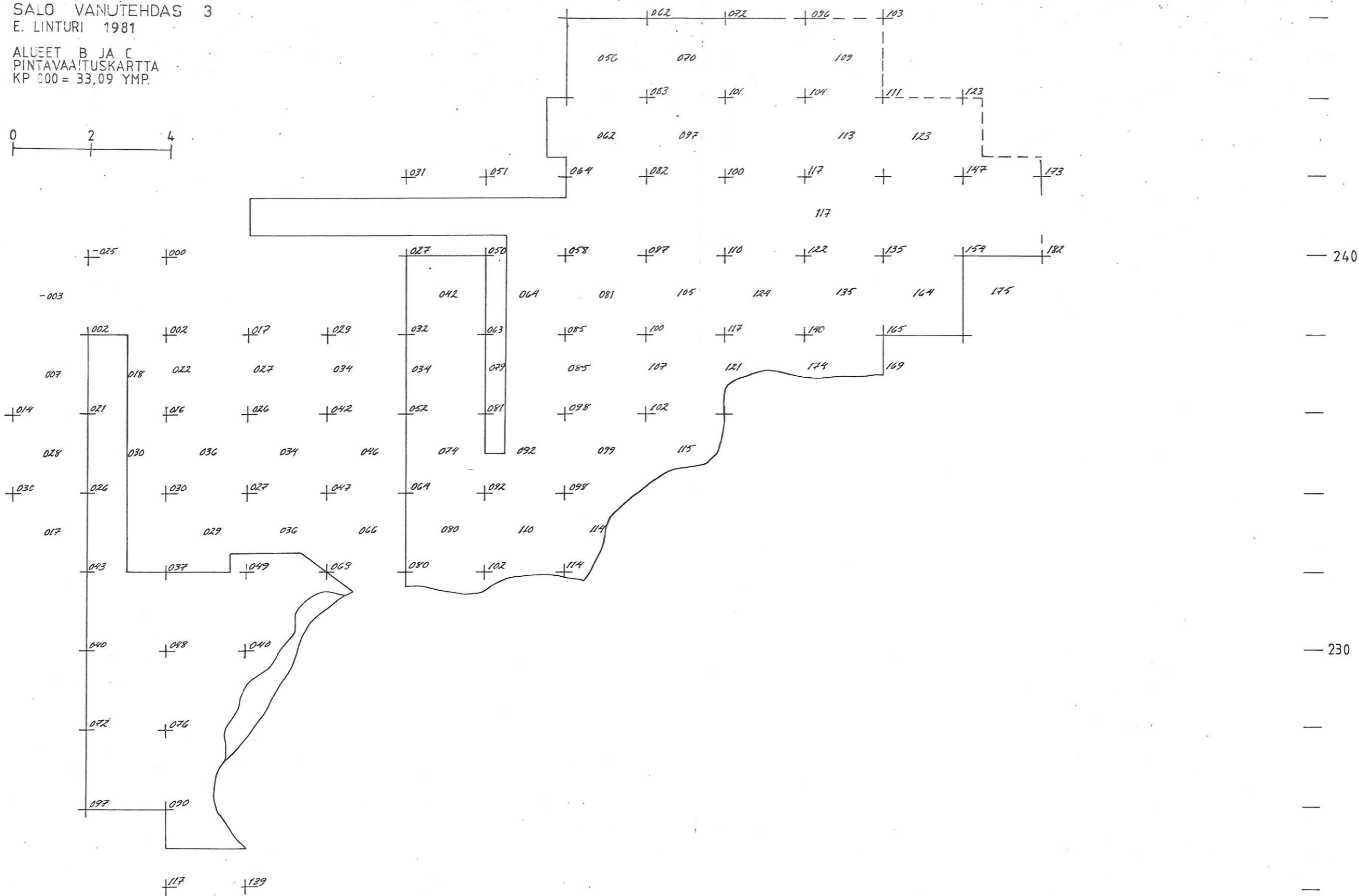
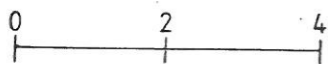
430

440

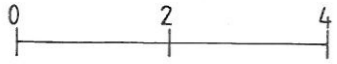
450

SALO VANUTEHDAS 3
E. LINTURI 1981

ALUEET B JA C
PINTAVAAJITUSKARTTA
KP 000 = 33,09 YMP.

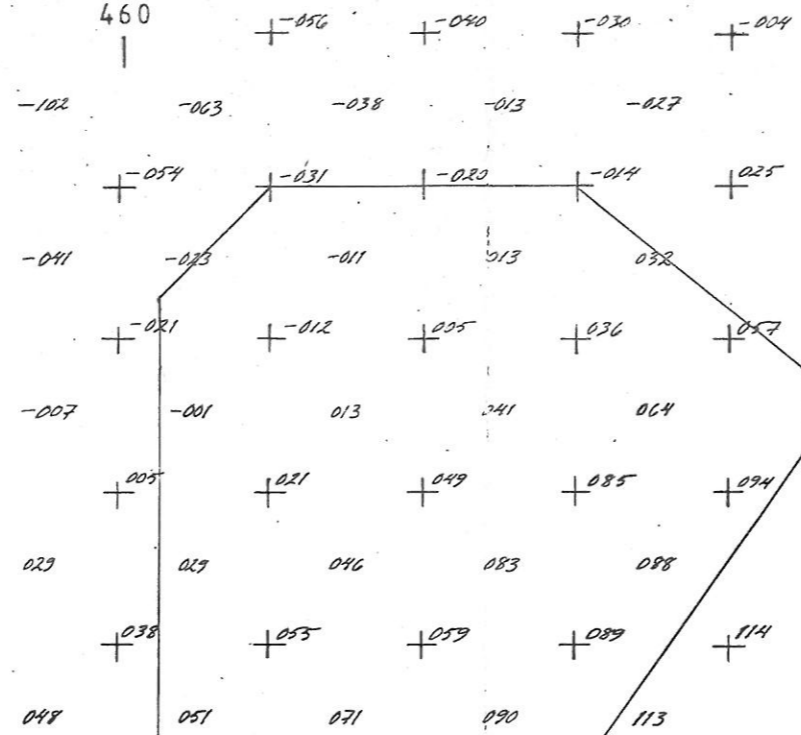
SALO VANUTEHDAS 3
 E. LINTURI 1981
 PINTAVAAITUSKARTTA
 KP 000 = 33,09 YMP.

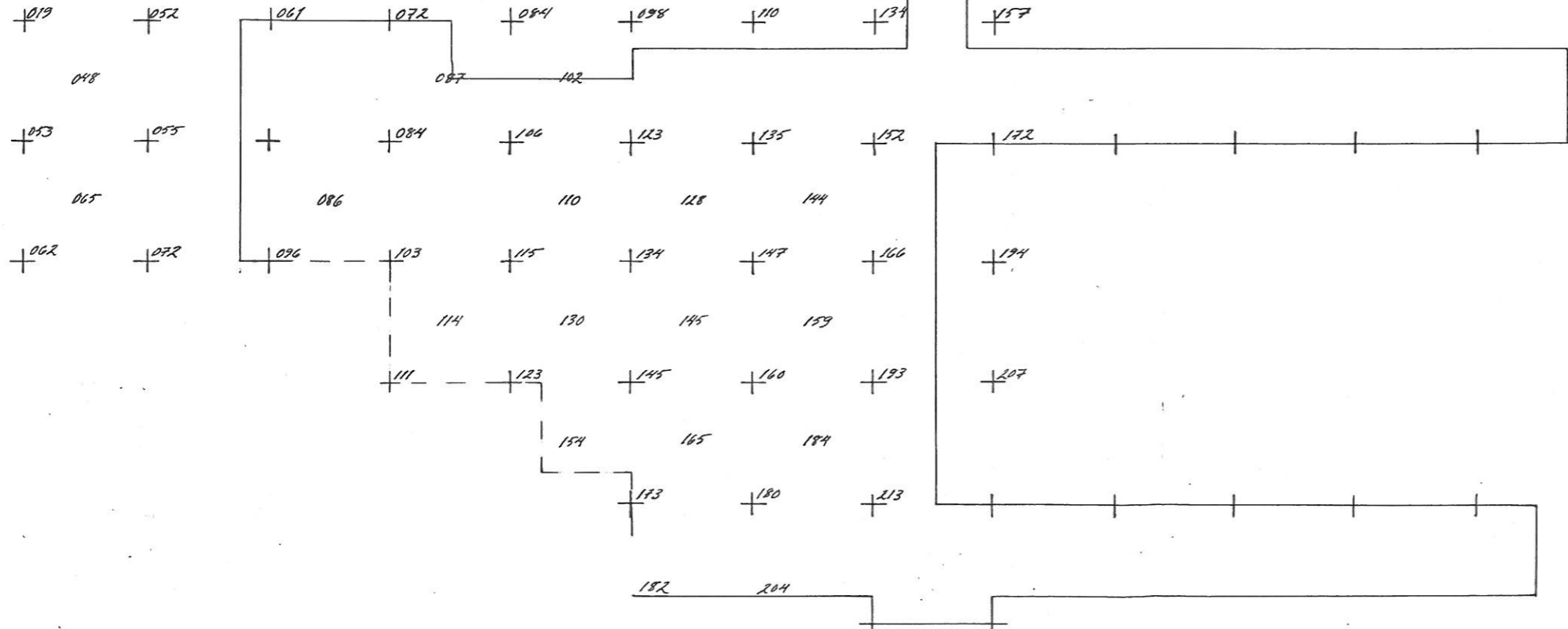
450

460

470

260

250

240

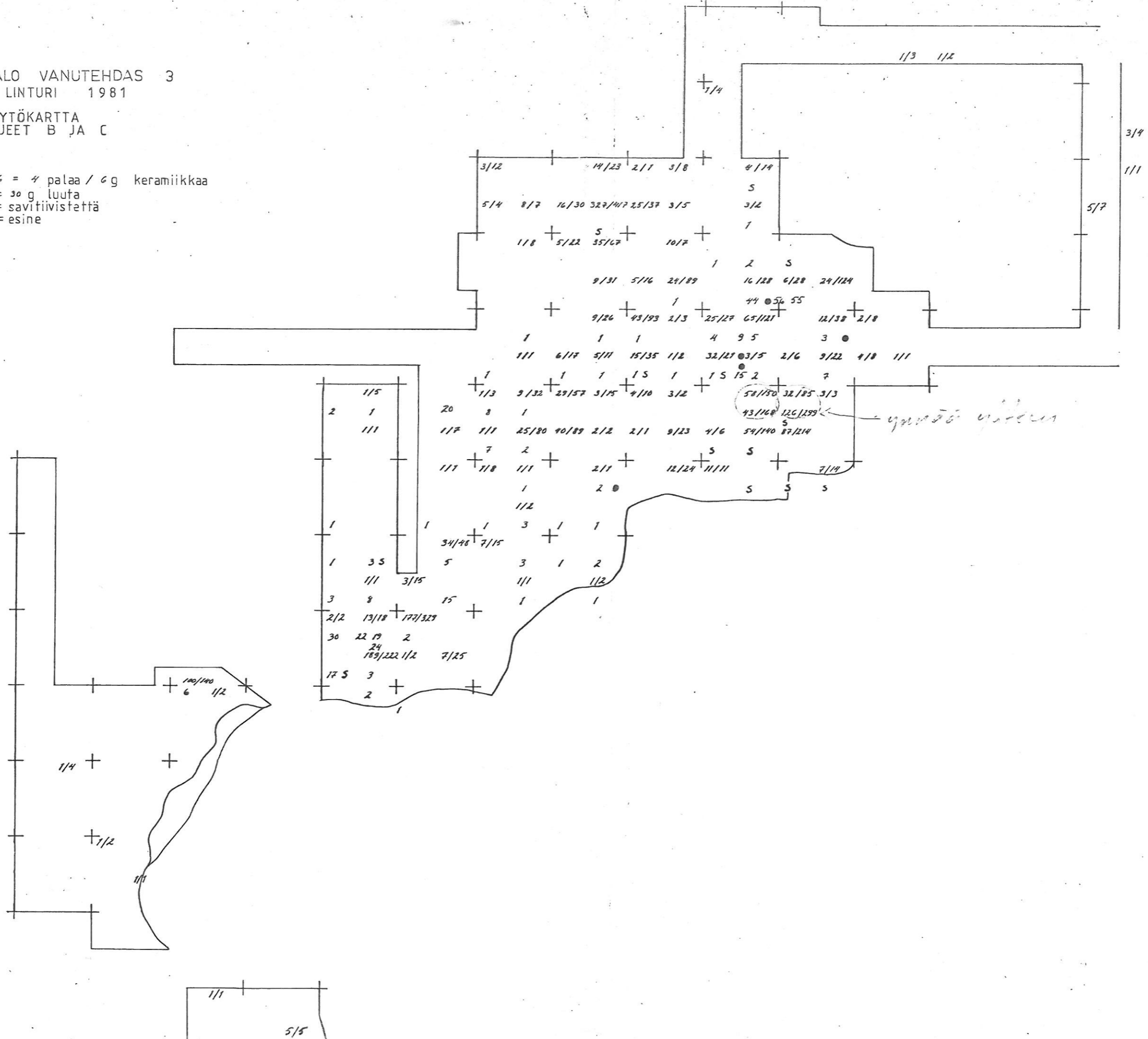
SALO VANUTEHDAS 3
E. LINTURI 1981

LÖYTÖKARTTA
ALUEET B JA C

4/6 = 4 palaa / 6g keramiikkaa
30 = 30 g luuta
S = savitiivistettä
● = esine

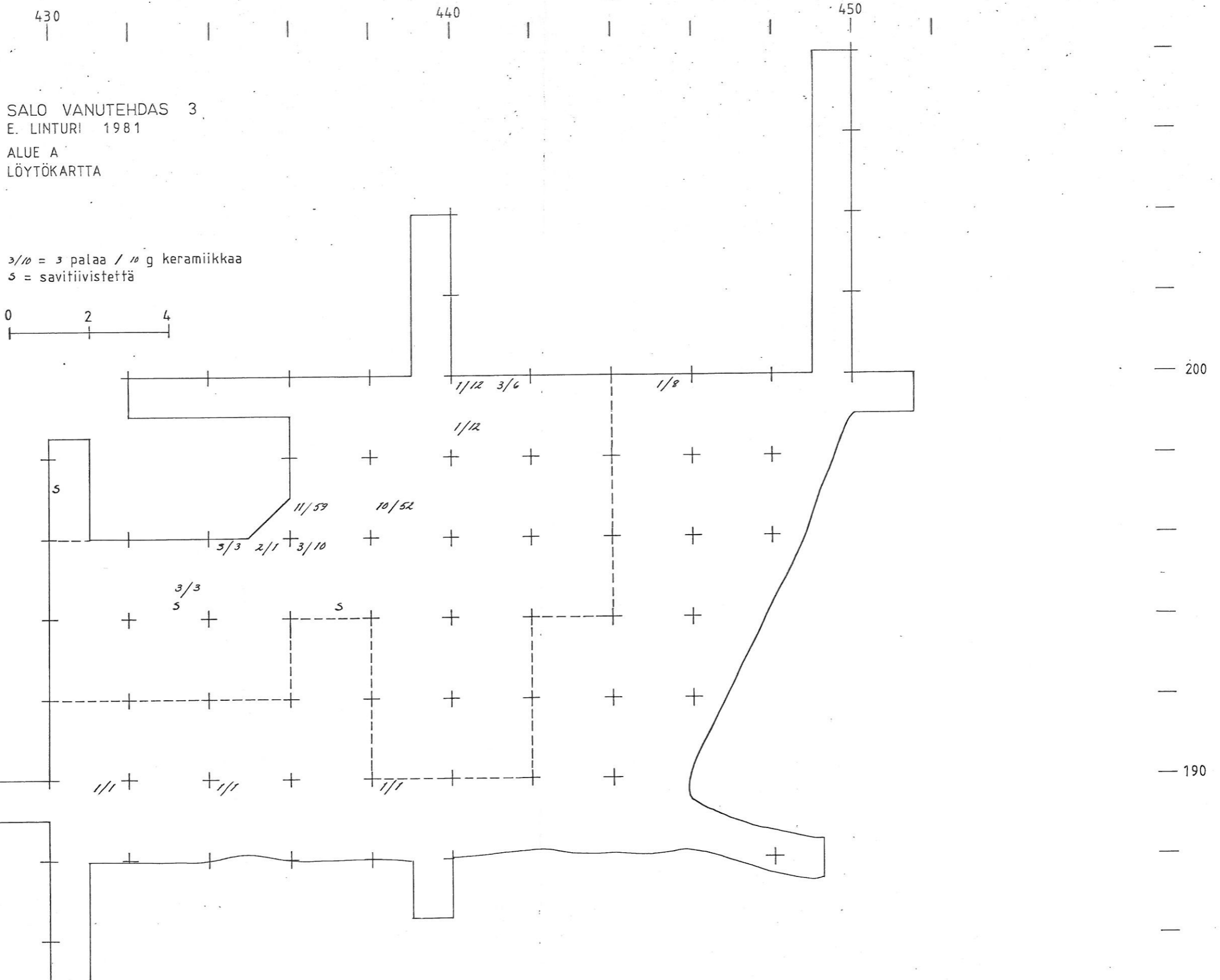
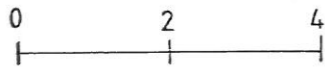
240

230

SALO VANUTEHDAS 3
 E. LINTURI 1981
 ALUE A
 LÖYTÖKARTTA

3/10 = 3 palaa / 10 g keramiikkaa
 S = savitiivistettä

440

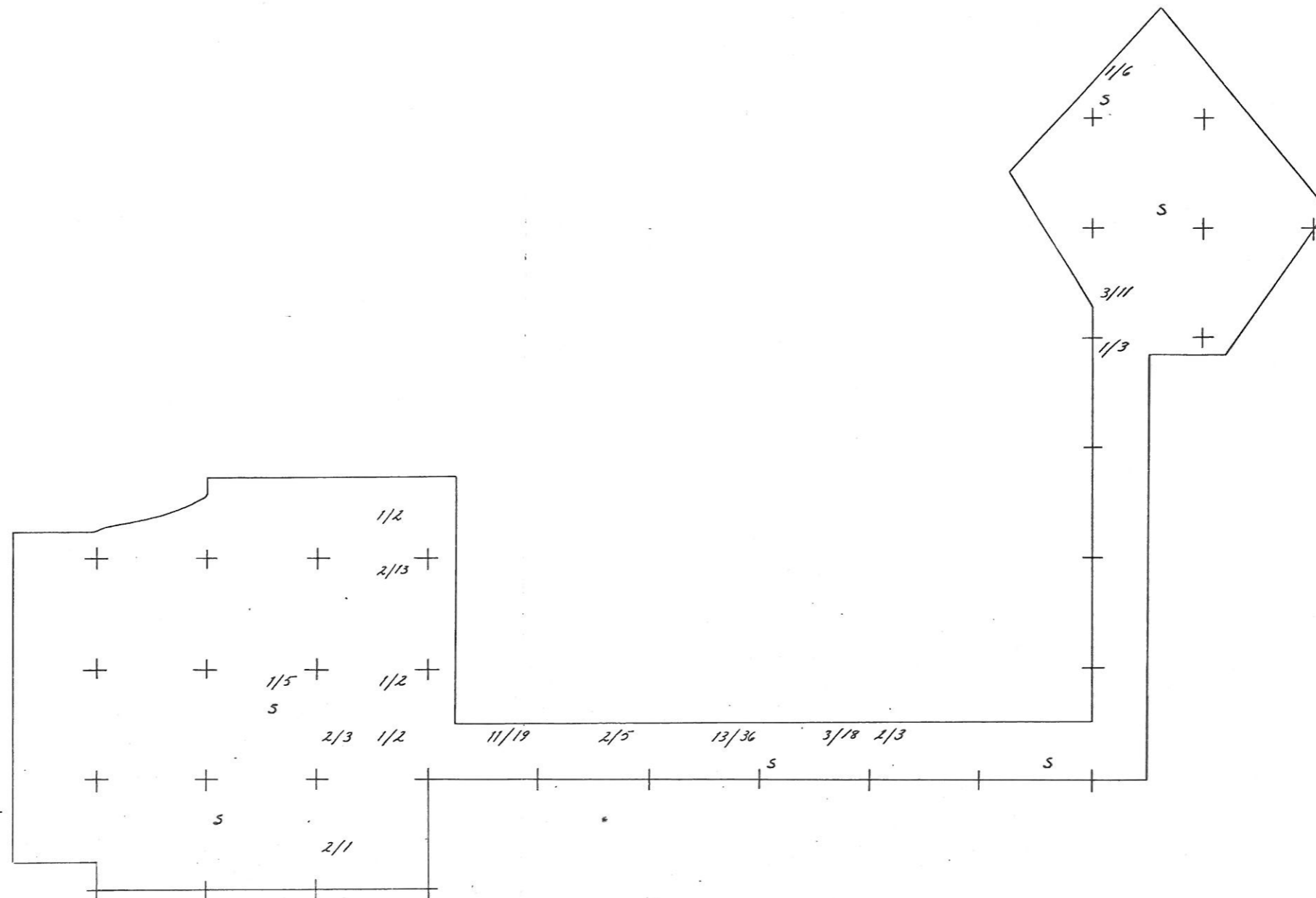
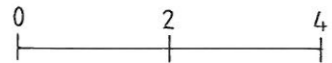
450

460

SALO VANUTEHDAS 3
E. LINTURI 1981

RÖYKKIÖT 1 JA 2
LOYTOKARTTA

2/5 = 2 palaa / 5 g keramiikkaa
s = savitiivistettä

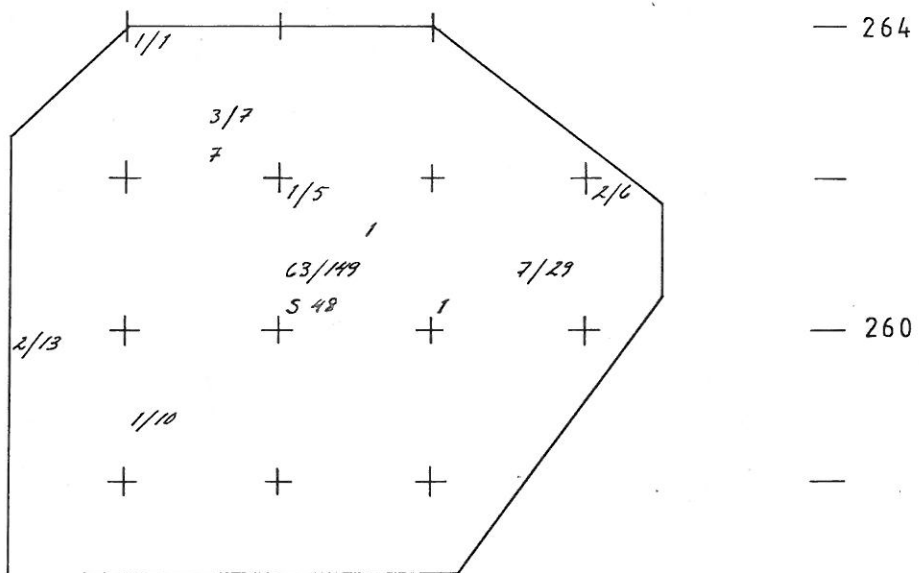
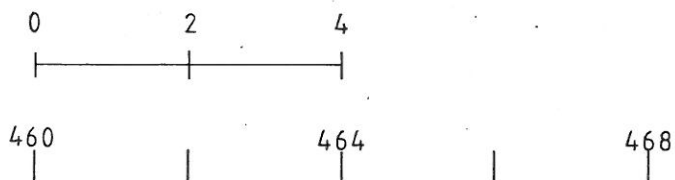

— 220

— 210

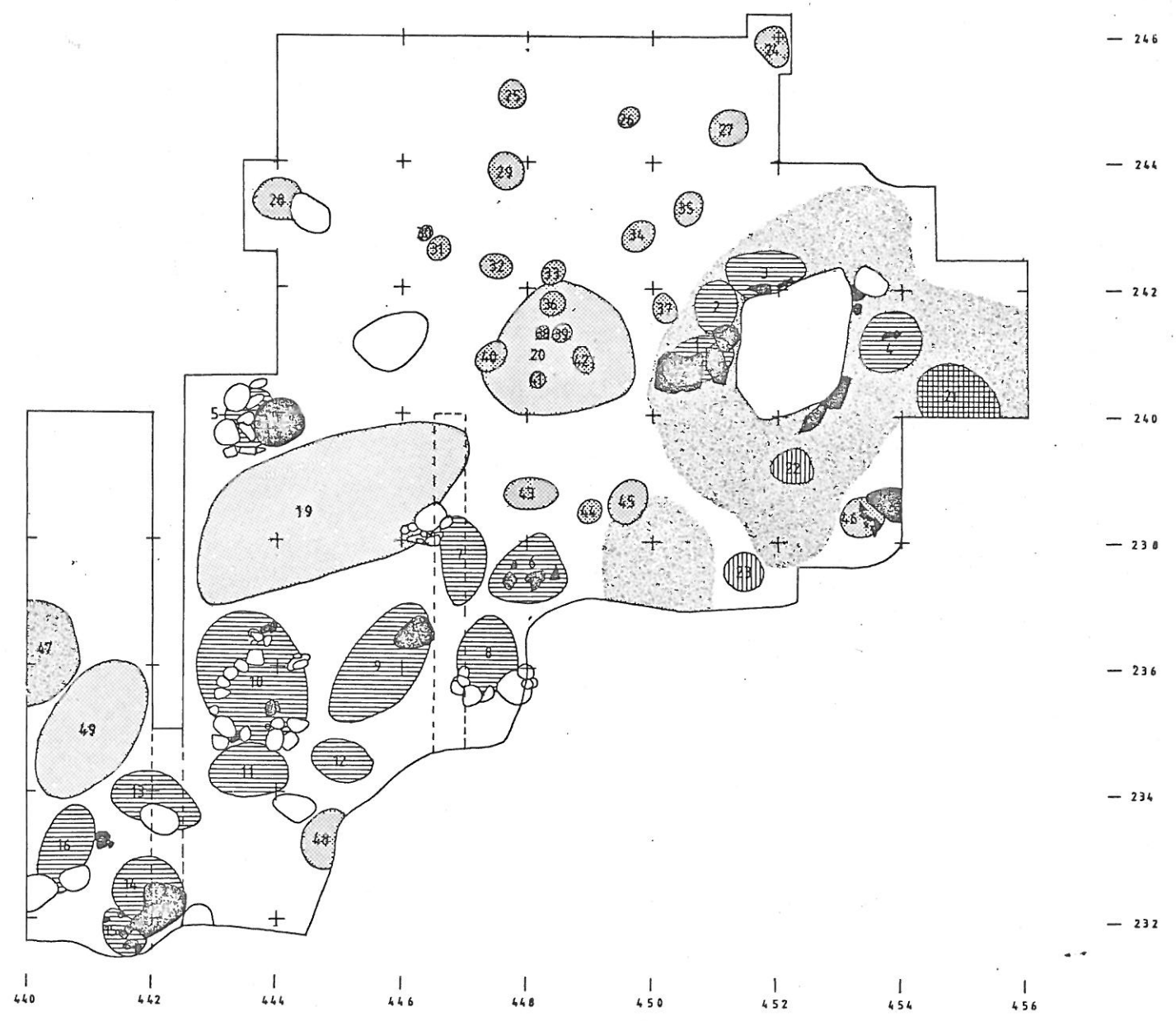
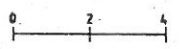
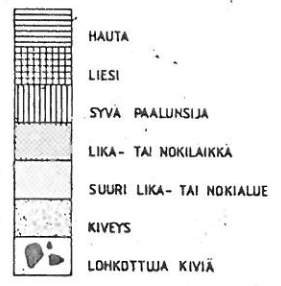
SALO VANUTEHDAS 3
E. LINTURI 1981
RÖYKKIÖ 3
LÖYTÖKARTTA

3/7 = 3 palaa / 7 g keramiikkaa
7 = 7 g palanutta luita
s = savitiivistettä

SALO VANUTEHDAS 3

E. LINTURI 1981
ALUE C

SALO VANUTEHDAS 3

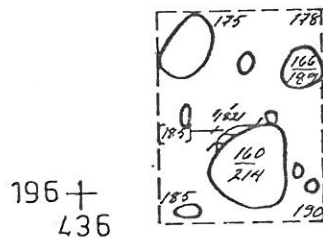
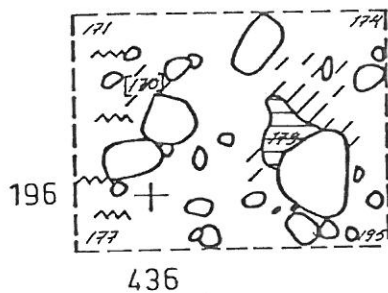
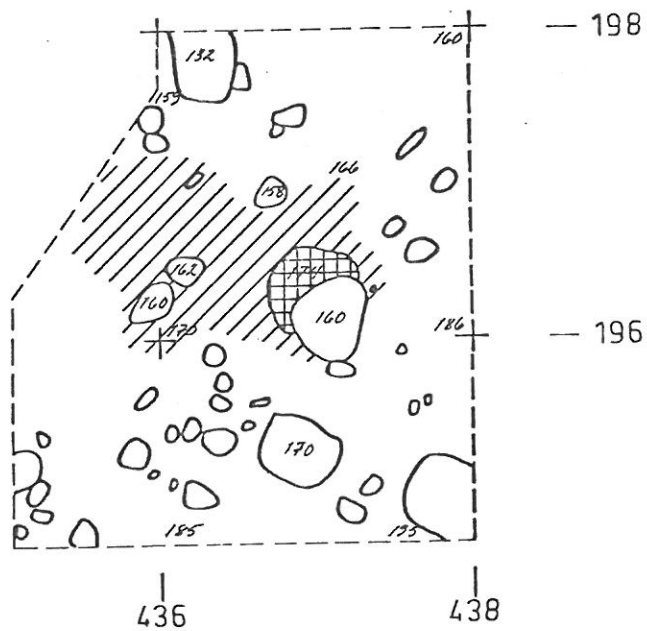
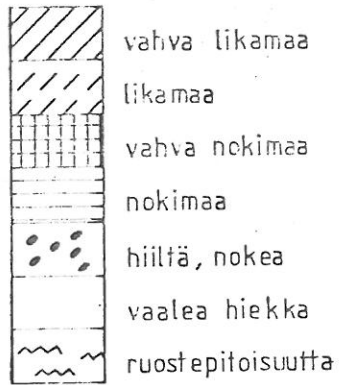
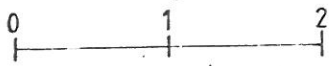
E. LINTURI 1981

ALUE A

TASOT 1, 2, 3

KP 090 = 28,76 YMP.

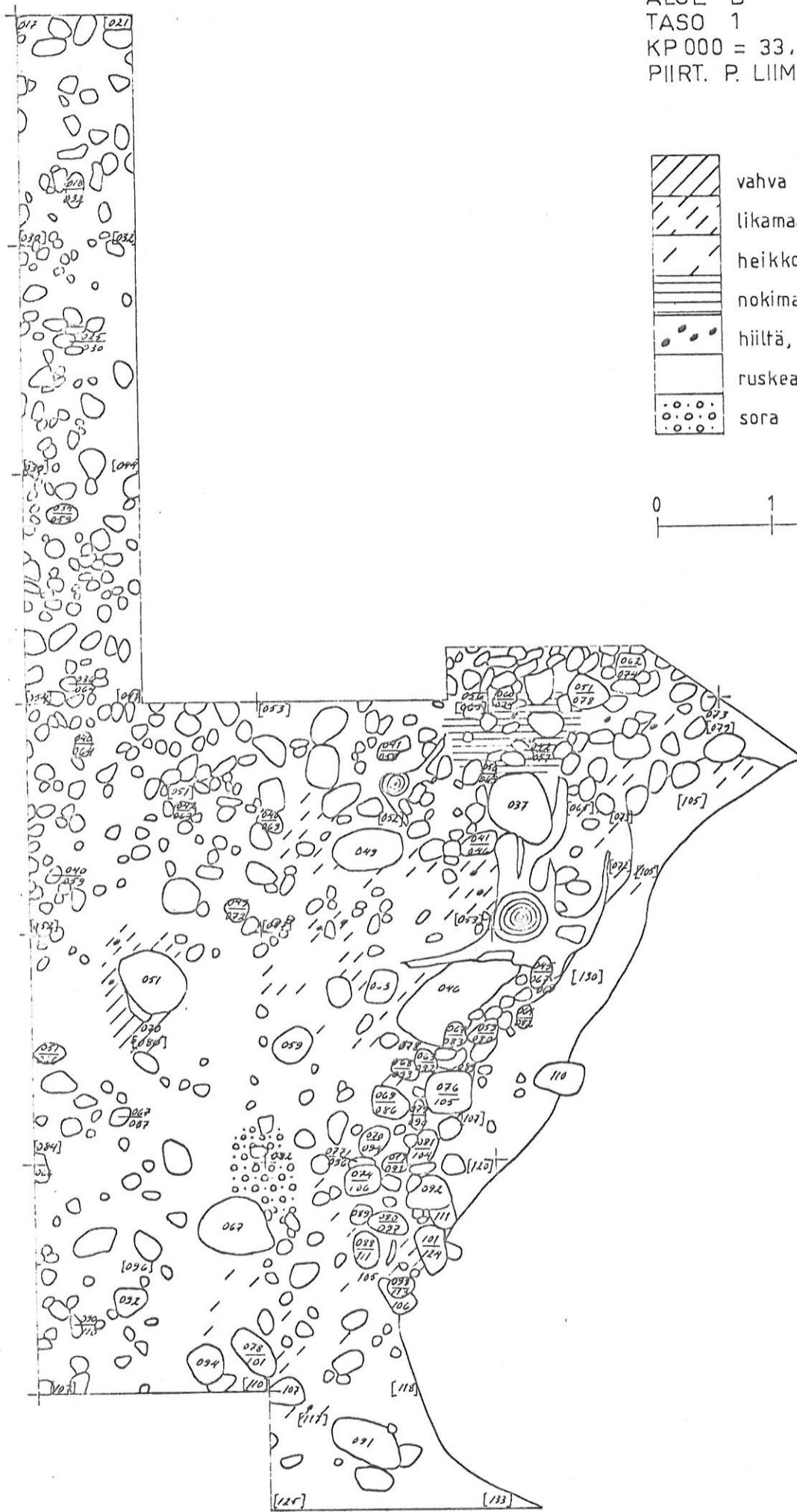
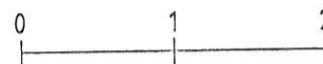
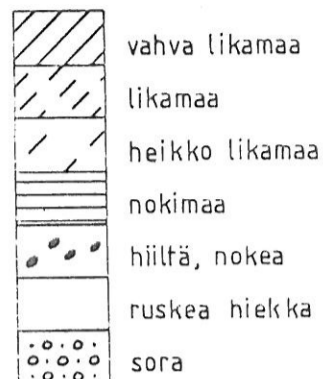
PIIRT. P. LIIMATTA

SALO VANUTEHDAS 3

E. LINTURI 1981

ALUE B
TASO 1
KP 000 = 33,09 YMP.
PIIRT. P. LIIMATTA

SALO VANUTEHDAS 3

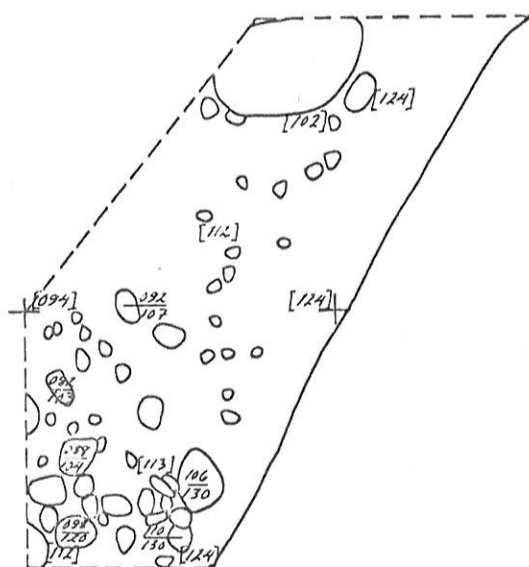
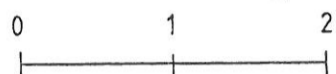
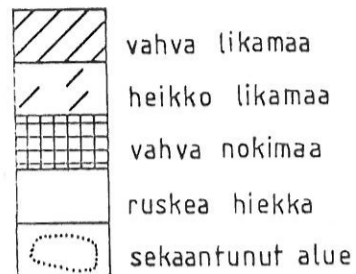
E. LINTURI 1981.

ALUE B

TASO 2

KP 000 = 33,09 YMP.

PIIRT. D. FEWSTER, P. LIIMATTA

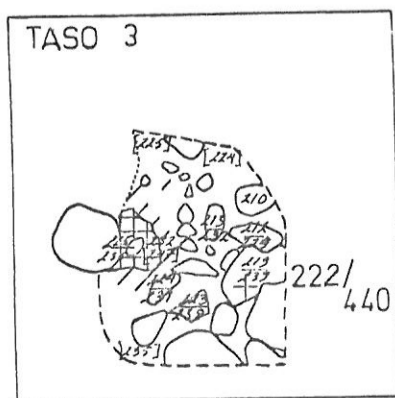

— 230

— 228

— 226

— 224

TASO 2

— 222

432

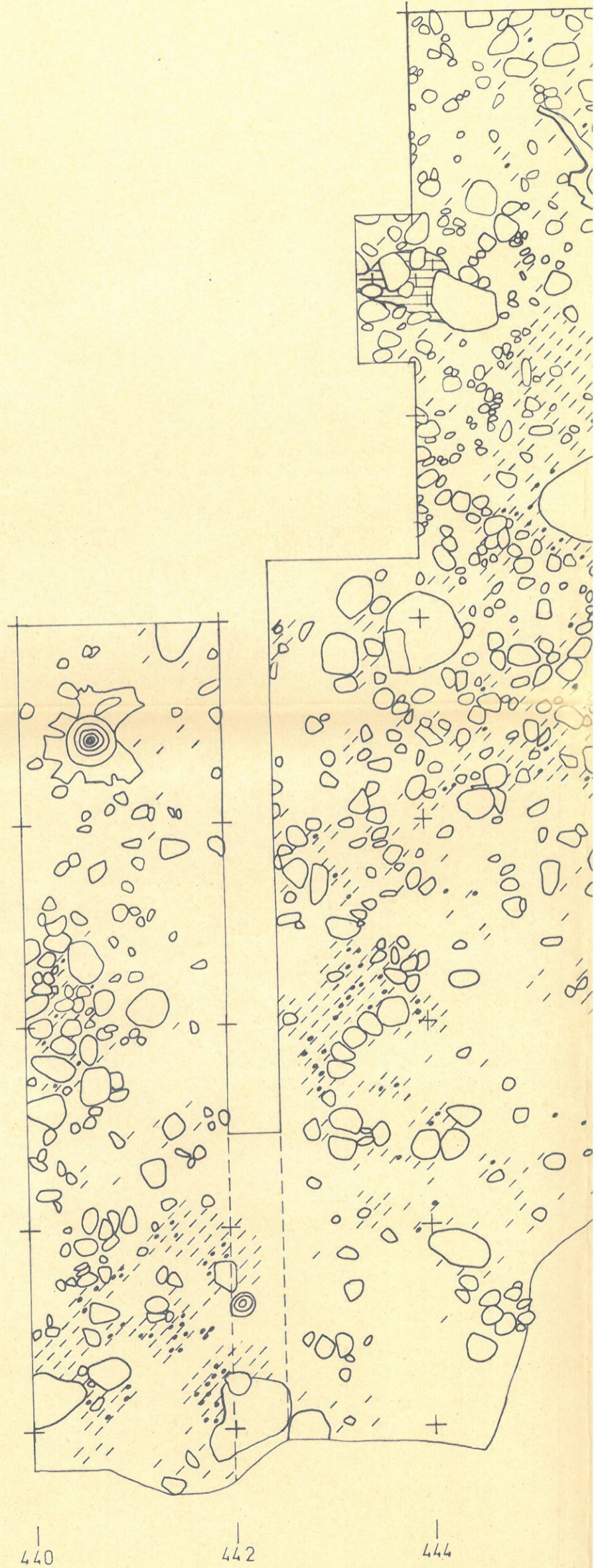
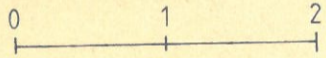
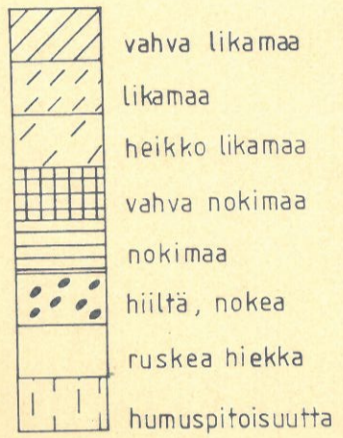
434

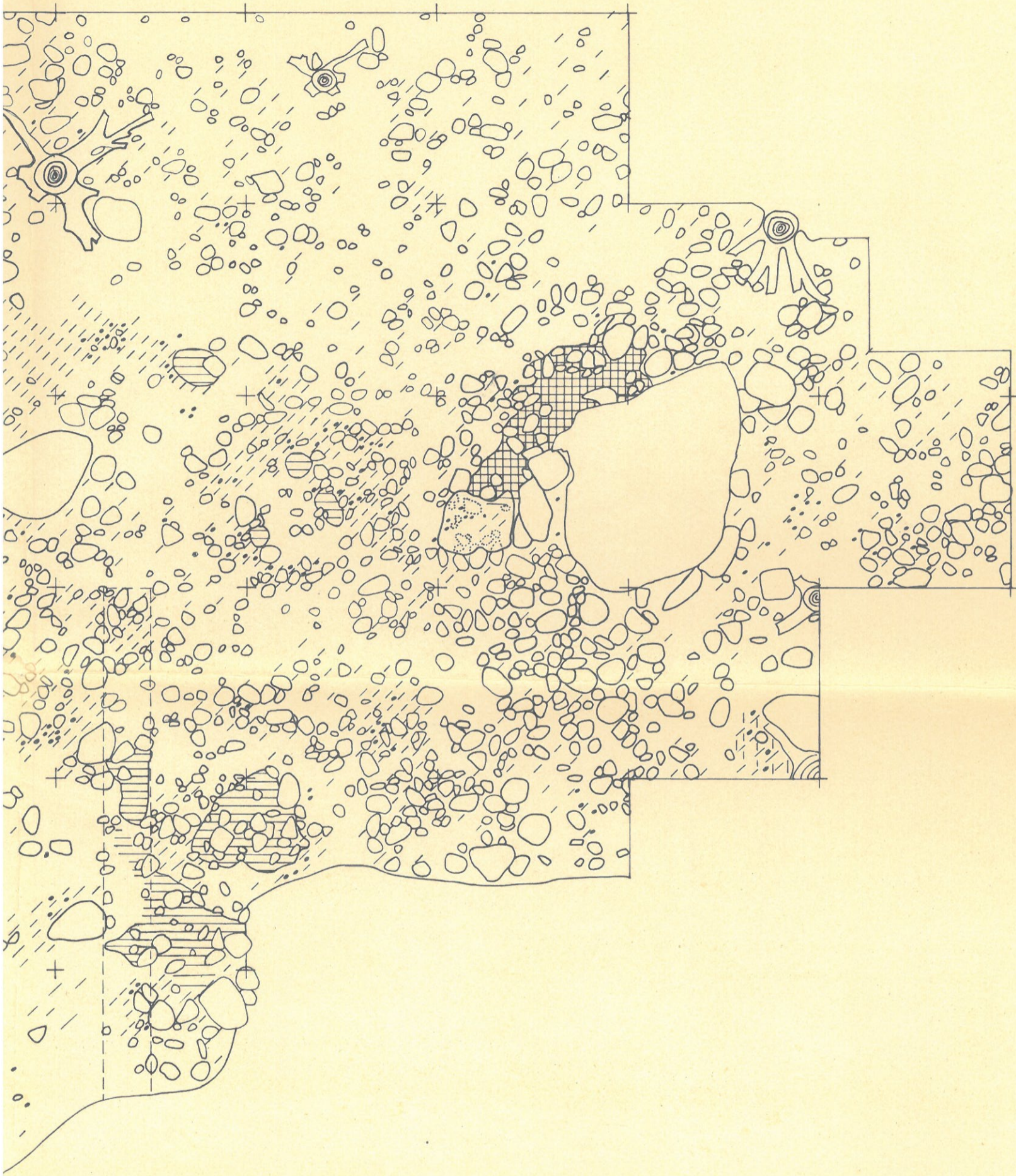
438

SALO VANUTEHDAS 3

E. LINTURI 1981

ALUE C
TASO 1
KP 000 = 33,09 YMP.
PIIRT. P. LIIMATTA

— 246

— 244

— 242

— 240

— 238

— 236

— 234

— 232

446

448

450

452

454

456

SALO VANUTEHDAS 3

E. LINTURI 1981

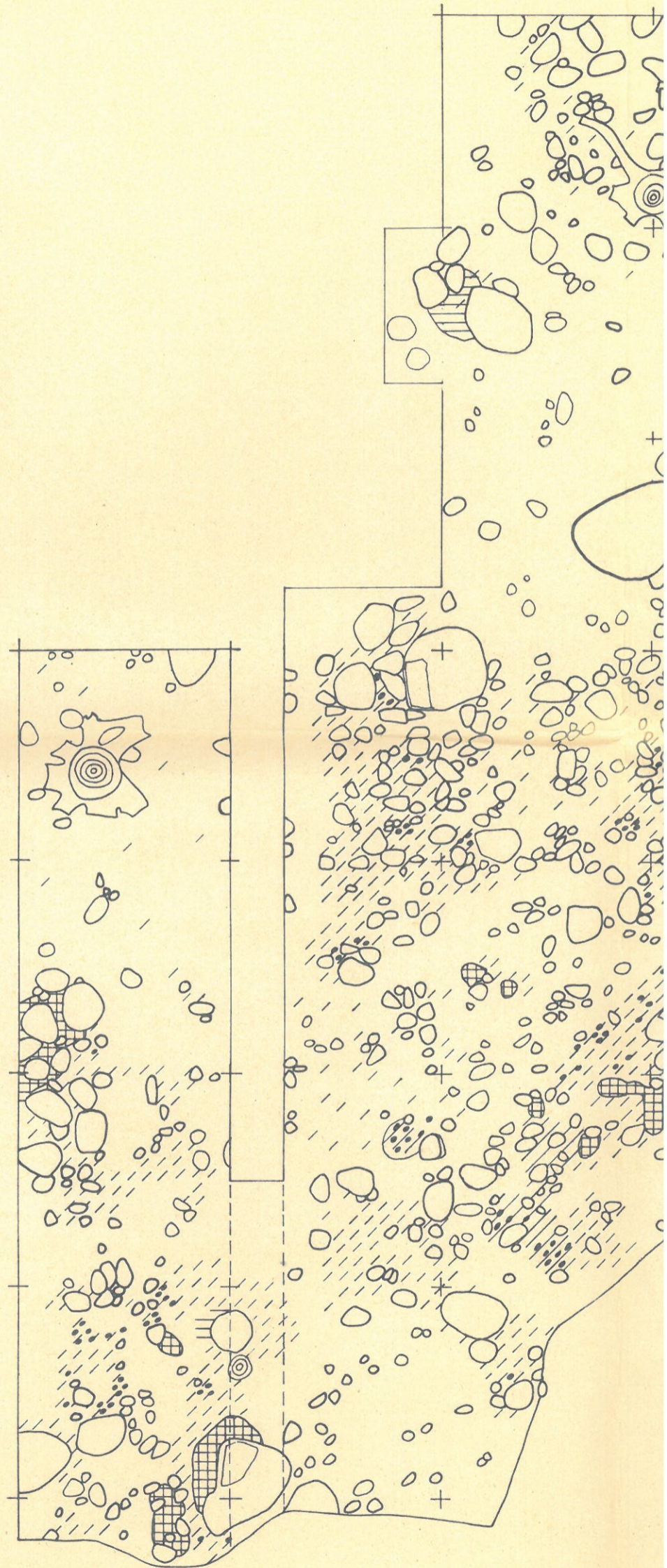
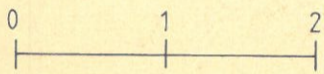
ALUE C

TASO 2

KP 000 = 33,09 YMP.

PIIRT. E. LINTURI, P. LIIMATTA

	vahva likamaa
	likamaa
	heikko likamaa
	vahva nokimaa
	nokimaa
	hiiltä, nokea
	ruskea hiekka

440

442

444

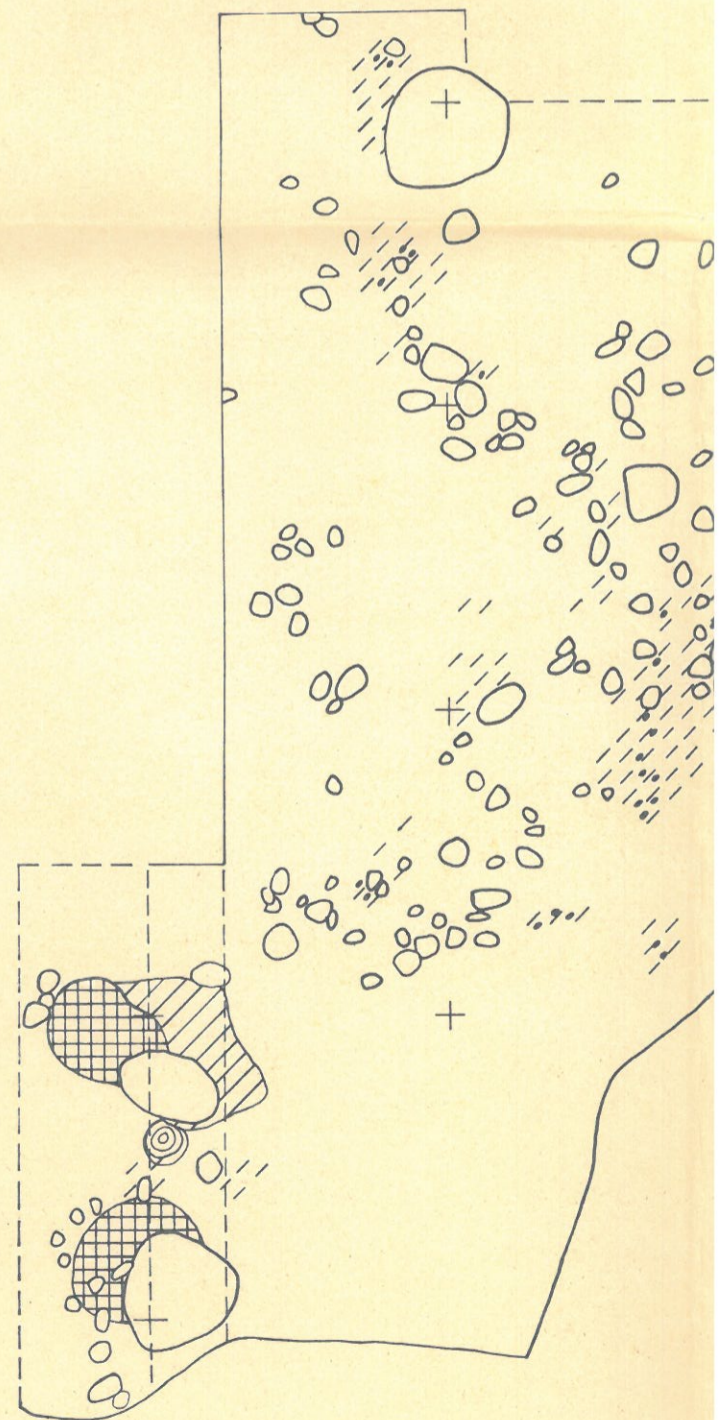
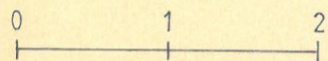
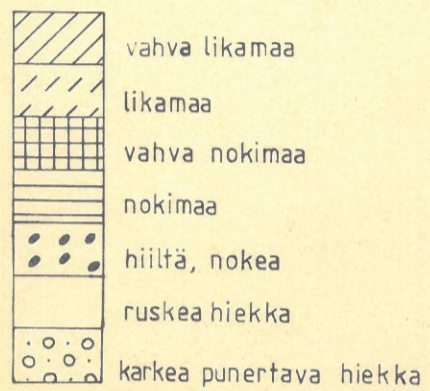
446

SALO VANUTEHDAS 3

E. LINTURI 1981

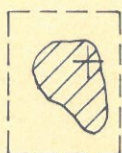
ALUE C
TASO 3
KP 000 = 33,09 YMP.
PIIRT. P. LIIMATTA

440

442

444

— 246

— 244

— 242

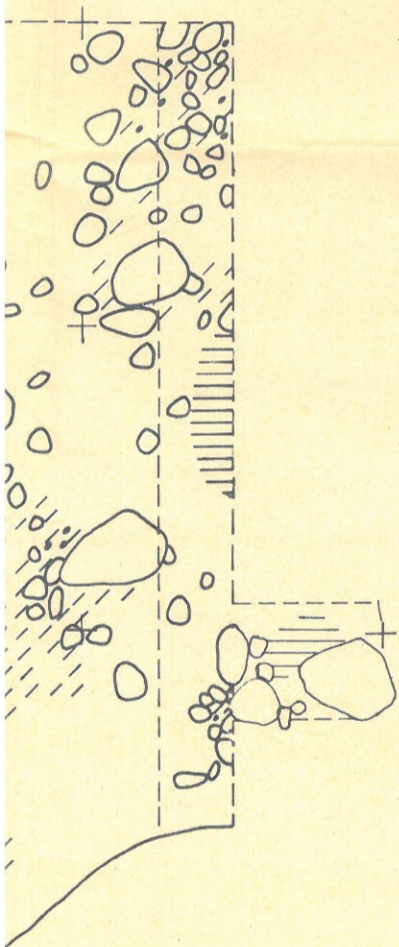
— 240

— 238

— 236

— 234

— 232

446

448

450

452

454

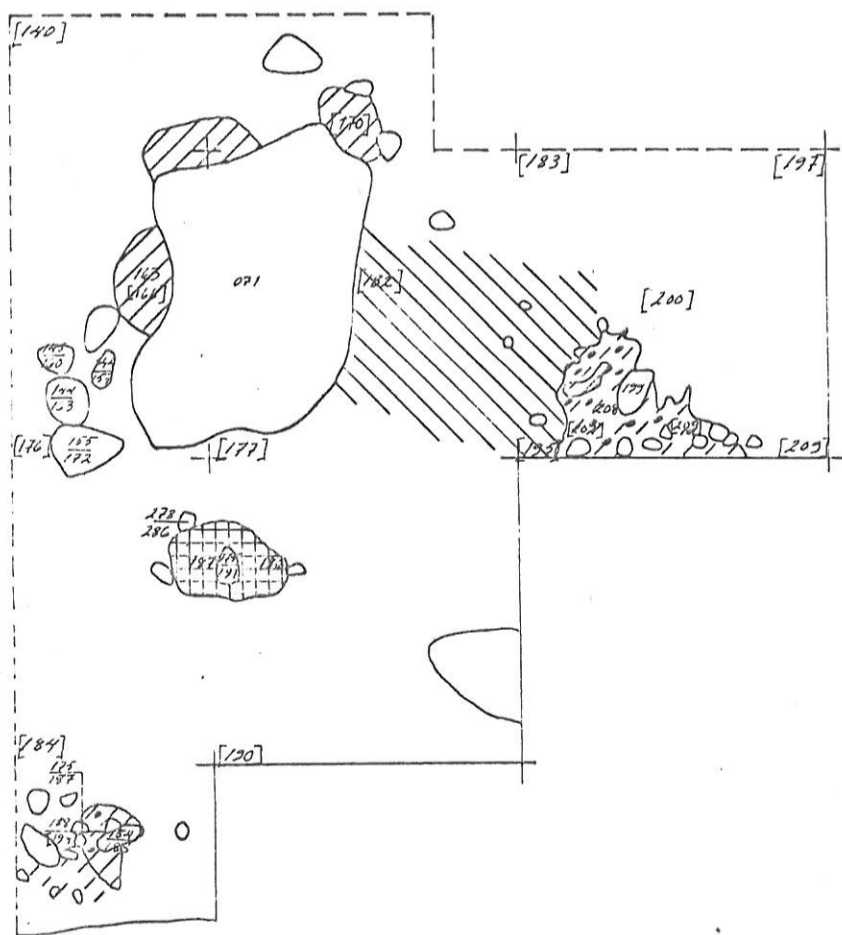
456

SALO VANUTEHDAS 3

E. LINTURI 1981

ALUE C
 TASO 4
 KP 000 = 33,09
 PIIRT. P. LIIMATTA

- vahva likamaa
- likamaa
- vahva nokimaa
- hiiltä, nokea
- hiiliä
- punainen hiekka
- ruskea hiekka

240 452⁺

452

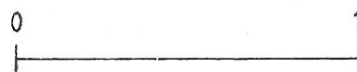
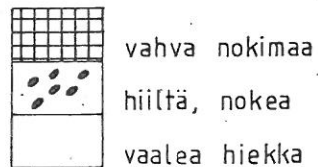
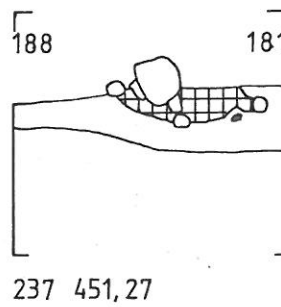
454

456

SALO VANUTEHDAS 3

E. LINTURI 1981

POHJOIS-ETELÄ SUUNTAINE
 PROFIIILI LINJALLA 451,27
 IDASTA
 KP 000 = 33,09 YMP.
 PIIRT. T. VUORINEN

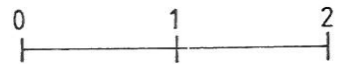
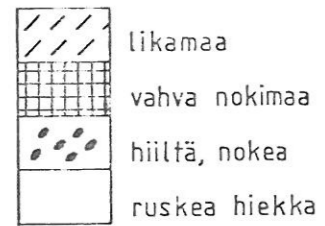
SALO VANUTEHDAS 3

E. LINTURI 1981

RÖYKKIÖ 1

KP 000 = 33.09 YMP.

PIIRT. P. LIIMATTA

— 216

— 214

— 212

— 210

442

444

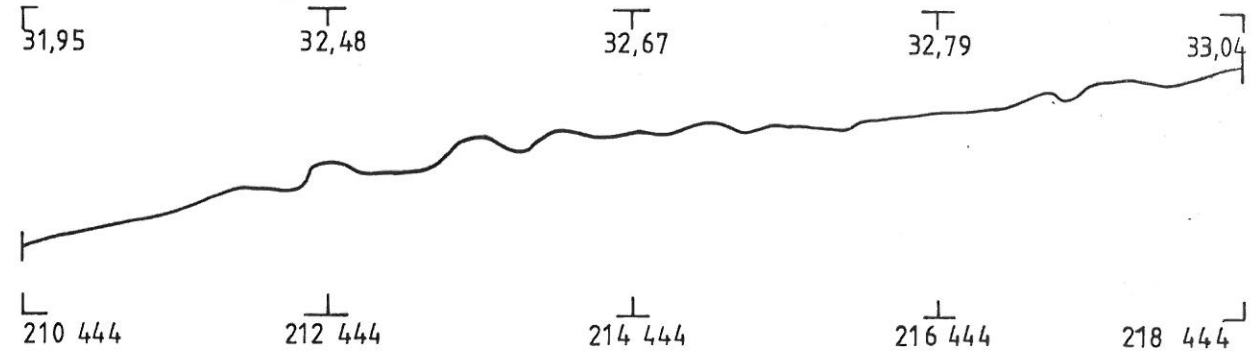
446

448

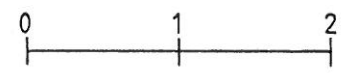
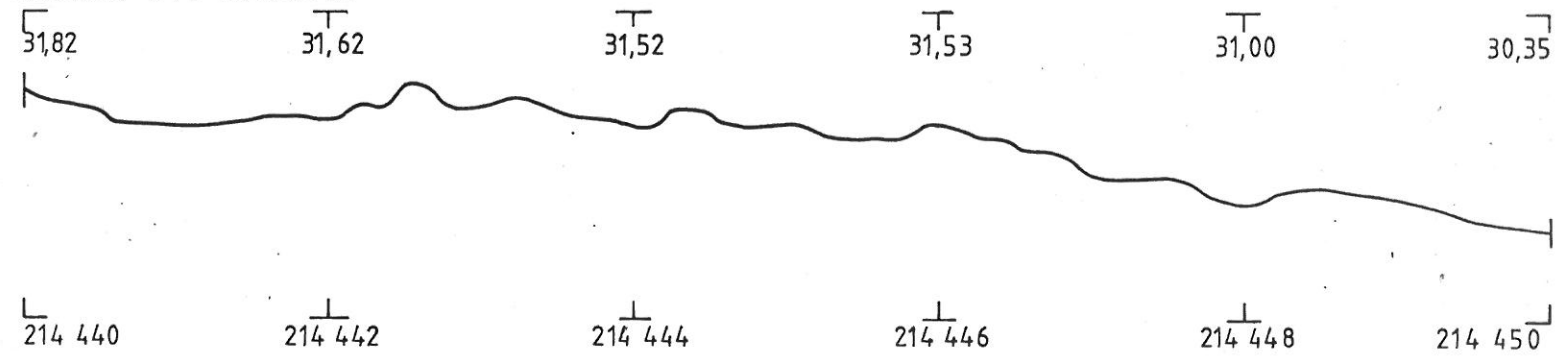
SALO VANUTEHDAS 3

E. LINTURI 1981
RÖYKKIÖ 1
PIIRT. P. LIIMATTA

POHJOIS-ETELÄ SUUNTAINE PINTAPROFIILI
LINJALLA 444 IDÄSTÄ

ITÄ-LÄNSI SUUNTAINE PINTAPROFIILI
LINJALLA 214 ETELÄSTÄ

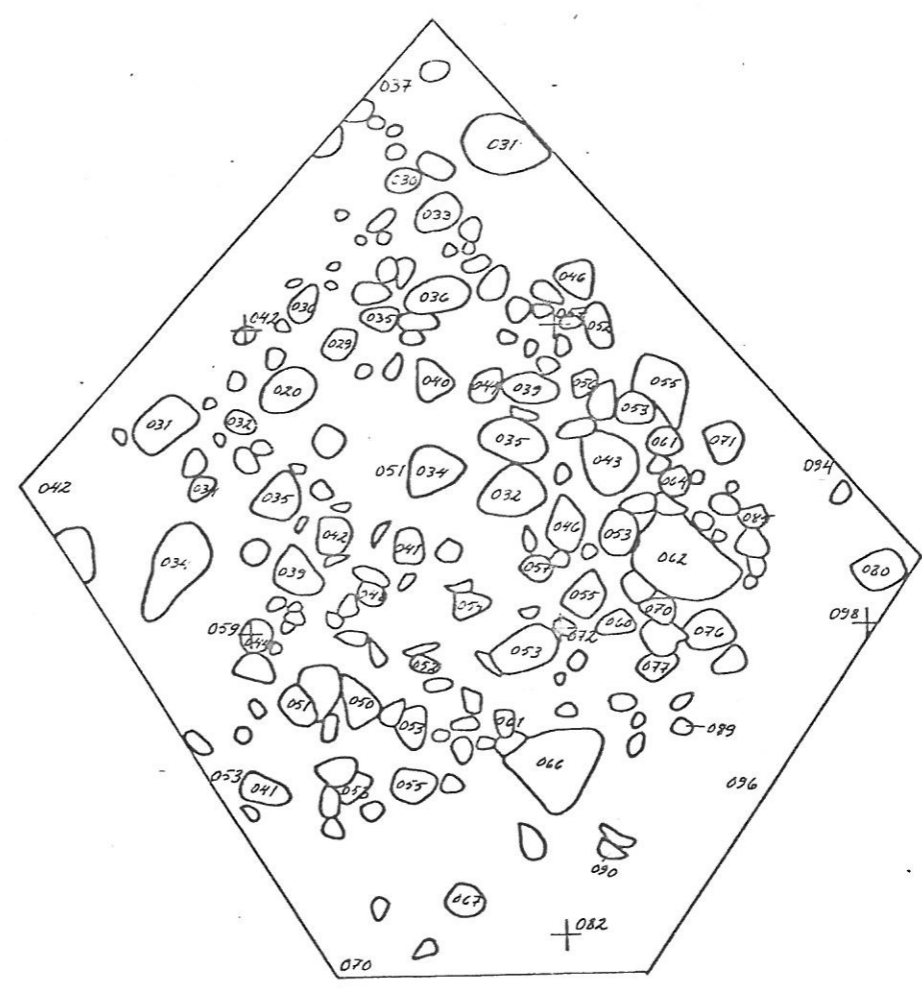

SALO VANUTEHDAS 3

E. LINTURI 1981

RÖYKKIÖ 2
KP 090 = 28,76 YMP.
PIIRT. P. LINTUNEN

 ruskea hiekka

— 224

— 222

— 220

460

462

464

SALO VANUTEHDAS 3

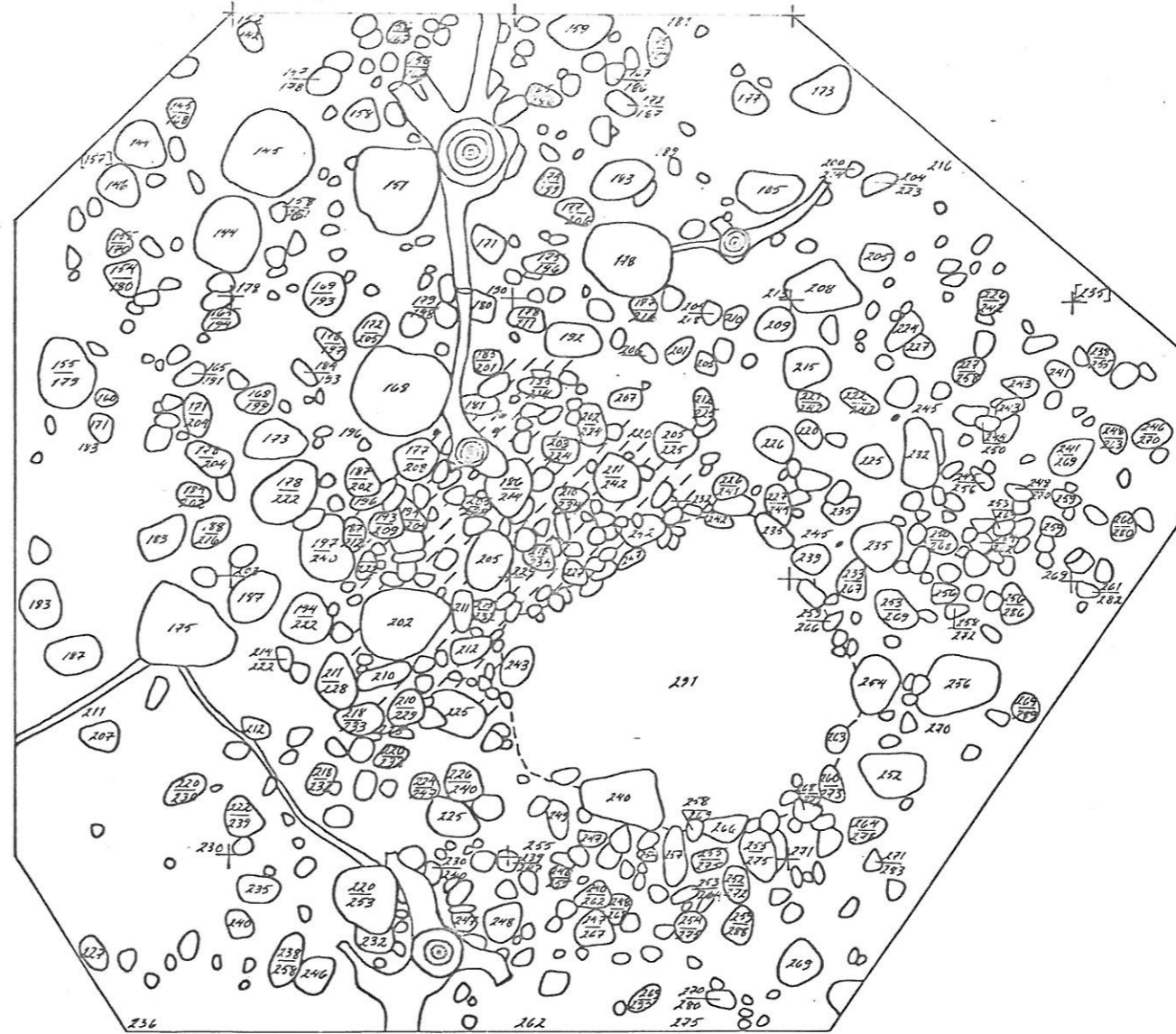
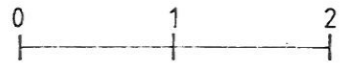
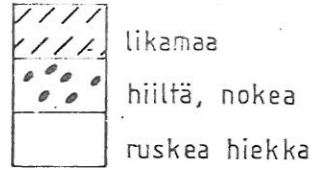
E. LINTURI 1981

RÖYKKIÖ 3

TASO 1

KP 170 = 33,09 YMP.

PIIRT. P. LIIMATTA

SALO VANUTEHDAS 3

E. LINTUR 1981

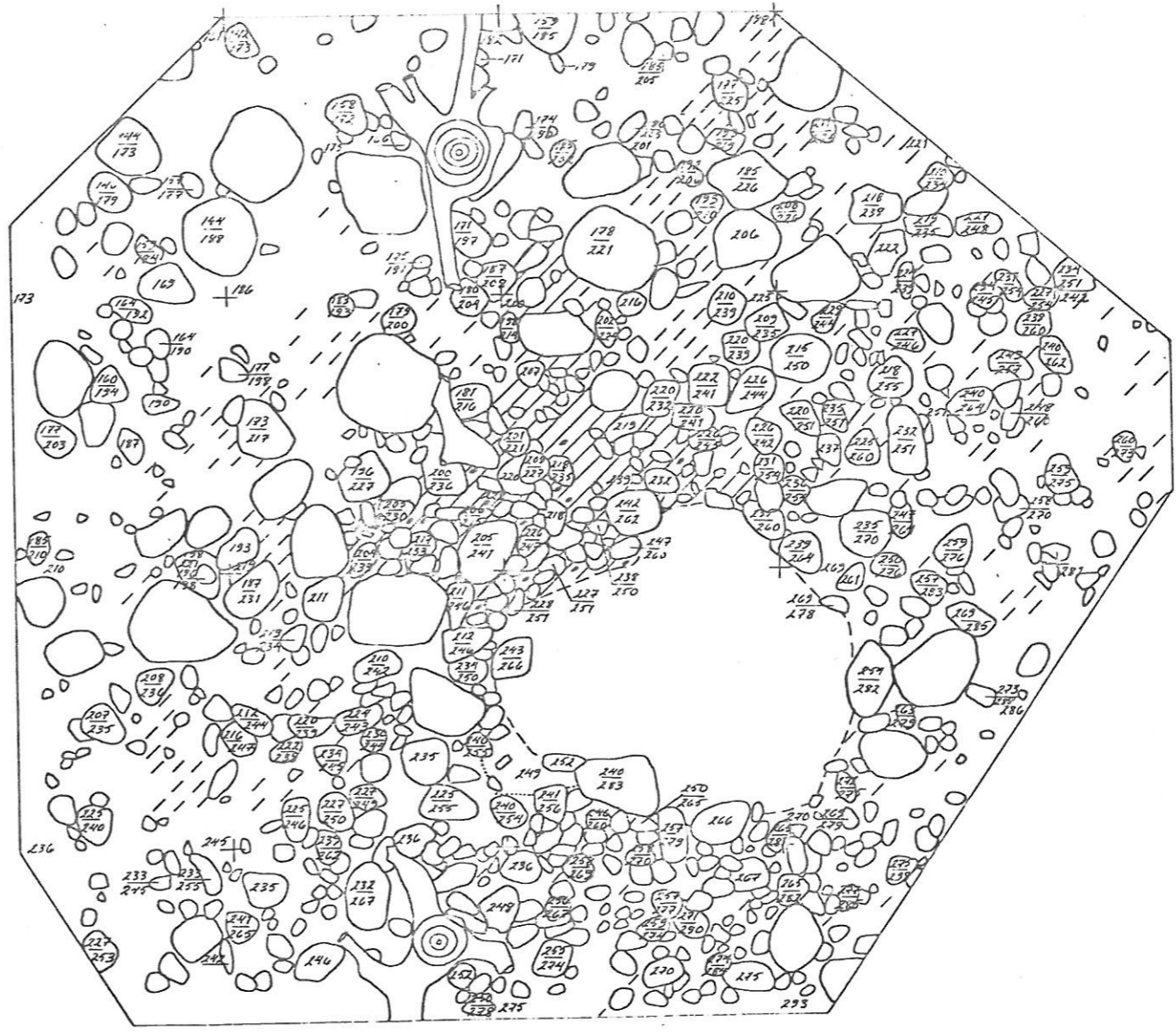
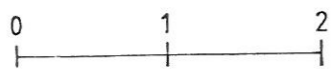
RÖYKKIÖ 3

TASO 2

KP 170 = 33,09 YMP.

PIIRT. P. LIIMATTA

- vahva likamaa
- likamaa
- heikko likamaa
- hiiltä, nokea
- ruskea hiekka
- sekäntunut alue

— 264

— 262

— 260

— 258

452

464

466

468

SALO VANUTEHDAS 3

E. LINTURI 1981

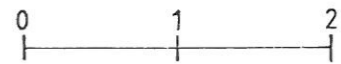
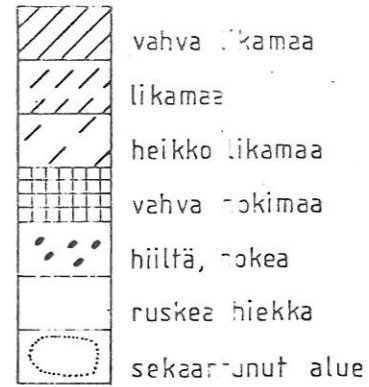
RÖYKKIÖ 3

TASO 3

KP 170 = 33.09 YMP.

PIIRT. P. LIIMATTA

99.

462 464 466 468

— 264

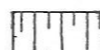
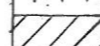
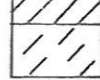
— 262

— 260

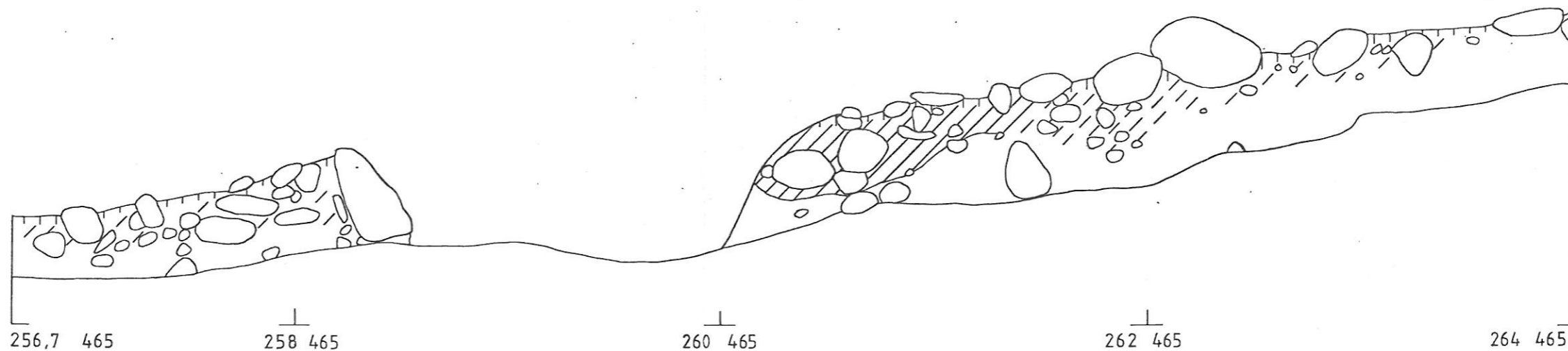
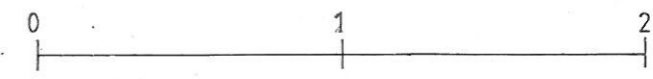
— 258

SALO VANUTEHDAS 3

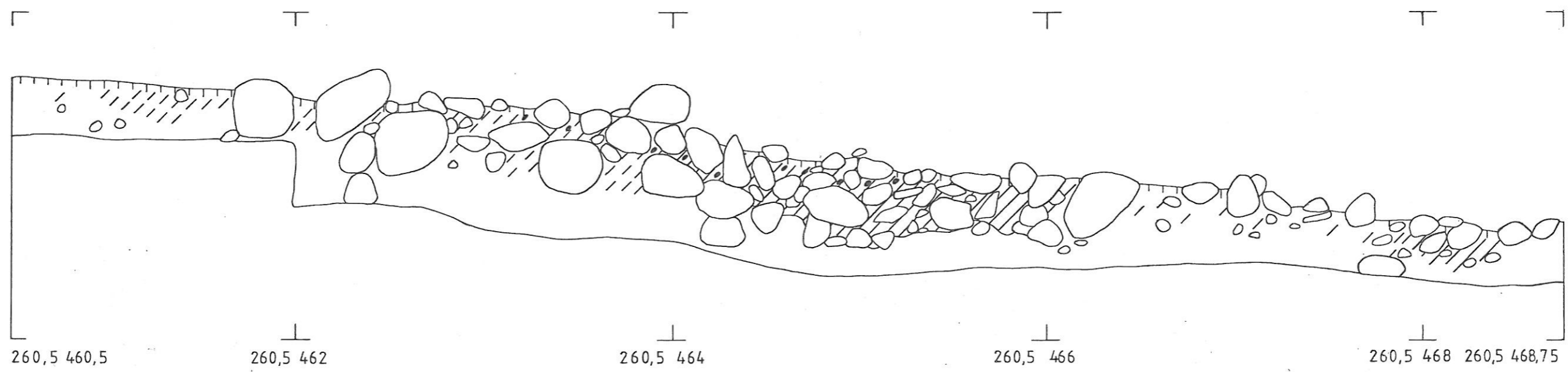
E. LINTURI 1981
ROYKKIÖ 3
KP 170 = 33,10 YMP.
PIIRT. E. LINTURI, P. LIIMATTA

	turve ja huuhtoutunut maa
	likamaa
	heikko likamaa

	hiiltä, nokea
	ruskea hiekka

POHJOIS-ETELÄ SUUNTAINEEN PROFIIILI LINJALLA 465 IDÄSTÄ

ITÄ-LÄNSI SUUNTAINEEN PROFIIILI LINJALLA 260,5 ETELÄSTÄ